

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

**ELS CONFLICTES CONGELATS:
ESPECIAL REFERÈNCIA AL CAS DE
TRANSNÍSTRIA**

**TREBALL DE FI DE GRAU
DRET I ADMINISTRACIÓ I DIRECCIÓ D'EMPRESES**

AUTORA: ALEXANDRINA RUSU

TUTORA: ROSER MARTÍNEZ QUIRANTE

DATA: 11 DE MAIG DE 2019

Agraïments

M'agradaria donar les gràcies a totes les persones que m'han acompanyat en aquesta etapa universitària i que han contribuït a la realització d'aquest Treball de Fi de Grau, el qual ha significat una gran experiència d'aprenentatge.

Gràcies a la meva tutora, Roser Martínez, que des d'un principi m'ha donat total llibertat en escollir i treballar aquest tema. Li agraeixo molt tot el seu suport i la seva ajuda.

Al professor Jaume Munich la seva permanent predisposició a ajudar-me quan he tingut algun dubte, els seus consells han estat sempre de gran valor. En Jaume és sens dubte un dels millors professors de la nostra facultat, d'una qualitat humana immensa.

I per descomptat, als meus pares, la Liviana i l'Igor, per tots els sacrificis, per la valentia i per l'ajuda incondicional. No hi ha suficients paraules al món per agrair-vos tot el que m'heu donat. A la meva àvia Maria, la líder suprema de la nostra família, que m'ha proporcionat una font important d'informació pel que fa al conflicte de Transnístria.

A la meva parella Ricardo, per treure sempre el millor de mi. I com no podria ser d'una altra manera, als meus grans amics i companys de batalles: Mariona, Marta, Anna, Mariama i David, per tot el que hem compartit durant aquests últims 6 anys.

A tots vosaltres, gràcies!

Abstract

Una de les herències de la Unió Soviètica són els conflictes *ab initio* de naturalesa ètnica que van sorgir a finals dels anys 80, fruit de la política de la *Glásnost* que concedia més llibertats als pobles i nacions integrants de la URSS. Dits conflictes es van intensificar amb el col·lapse de la Unió Soviètica, sobretot dins del context de la disputa sobre la delimitació de les fronteres dels nous Estats. Aquestes controvèrsies perduren en el temps, i lluny de trobar solució pels Estats implicats es converteixen en conflictes congelats que juguen a favor d'interessos econòmics, polítics i estratègics de les grans potències, en aquest cas de Rússia.

El present treball es centra en el cas de Transnístria, de manera que té com a objectiu l'estudi del conflicte en aquesta regió, la implicació dels diferents actors internacionals com la OSCE, la UE, les NU, Rússia, Ucraïna i Romania, que alguns d'ells, fins i tot han arribat a infringir eventualment el DI amb les seves actuacions en el conflicte. Finalment s'esbrina el grau de subjectivitat internacional de "l'Estat" de Transnístria mitjançant l'anàlisi del seu *treaty making power*, el *ius legationis*, així com el seu reconeixement internacional i la seva participació en Organitzacions internacionals.

Abreviatures

AGNU	Assemblea General de les Nacions Unides
ALSAC.....	Àrea de Lliure Comerç Integrat i Profunda de la UE i Moldàvia
DI.....	Dret internacional
EUA.....	Estats Units d'Amèrica
EUBAM.....	Missió d'Assistència Fronterera de la UE a la R. Moldàvia i Ucraïna
FR.....	Federació de Rússia
FACE.....	Tractat de les Forces Armades Convencionals a Europa
OI.....	Organització Internacional
OSCE.....	Organització per a la Seguretat i Cooperació a Europa
LOC.....	Línia de control
OTAN.....	Organització del Tractat de l'Atlàntic Nord
NU.....	Nacions Unides
RSSM.....	República Socialista Soviètica de Moldàvia
RASSM.....	República Autònoma Socialista Soviètica de Moldàvia
RM.....	República de Moldàvia
RMT.....	República Moldava de Transnístria
RSO.....	República d'Ossètia del Sud
SCIRS.....	South-Caucasus Institute of Regional Security
EUA.....	Estats Units d'Amèrica
URSS.....	Unió de les Repúbliques Socialistes Soviètiques

ÍNDIX

Abstract.....	3
Abreviatures	4
1. APROXIMACÓ ALS CONFLICTES CONGELATS: ESPECIAL REFERÈNCIA A OSSÈTIA DEL SUD, ABKHÀZIA I NAGORNO KARABAKH.....	7
2. EL CONFLICTE DE TRANSNÍSTRIA	16
a. Origen i evolució del conflicte.....	16
b. Situació actual en Transnístria	20
3. ACTORS IMPLICATS EN TRANSNÍSTRIA I INFRACCIONS COMESSES DEL DI	24
3.1. Estats: Rússia, Romania i Ucraïna	24
3.2. Organitzacions Internacionals: UE, OSCE i les NU	30
4. SUBJECTIVITAT INTERNACIONAL DE TRANSNÍSTRIA.....	34
4.1. El <i>treaty making power</i>	36
5.2. <i>Ius legationis</i>	39
5.3. Altres criteris	42
5.3.1. Reconeixement internacional	42
5.3.2. Participació en organitzacions internacionals	43
5. CONCLUSIONS.....	45
BIBLIOGRAFIA	49
I. Documents	49
1. Tractats i altres acords internacionals.....	49
1.1. Tractats internacionals	49
1.2. Acords celebrats per Transnístria	49
1.2.1. Acords amb ens federats de Rússia	49
1.2.2. Acords amb regions d'Ucraïna	50
1.2.3. Acords amb Abkhàzia	50
1.2.4. Acords amb Ossètia del Sud	51
1.2.5. Acords entre els “Estats” membres de la Comunitat “Per a la democràcia i els drets de les nacions”	52
2. Documents d'Organitzacions Internacionals	52
3. Altres documents.....	53
II. Doctrina	56

Introducció

El present treball tracta sobre els conflictes congelats que van sorgir a l'espai ex-soviètic a finals dels anys 80, on van esclatar diverses controvèrsies ètniques, que van portar la inestabilitat i la inseguretat a les regions. Ens centrarem en el conflicte de Transnístria, regió que *de iure* pertany a Moldàvia, però que s'ha convertit en pseudoestat amb la autoproclamació de la independència l'any 1992.

El denominador comú de tots els conflictes congelats, és sens dubte la seva relació amb Rússia, que utilitza els drets de les minories ètniques com a pretext per impulsar i justificar les ajudes militars proporcionades als règims secessionistes.

En aquest sentit, un exemple recent és la signatura, al mes d'abril de 2019, per part de Vladimir Putin d'un decret que facilita l'obtenció de passaports russos pels habitants de les zones conflictives Donetsk i Lugansk. Aquests passaports “regalats” podrien congelar el conflicte armat en el Donbas, consolidant el control rus sobre les zones separatistes.

He triat aquest tema per dues raons: des d'un punt de vista acadèmic m'ha semblat interessant realitzar un estudi sobre “el naixement” d'un pseudoestat, la situació interna i les relacions que contrau a nivell internacional i, des d'un punt de vista personal, degut al meu origen moldau tenia un especial interès en aprofundir sobre aquest conflicte, del qual tenia un coneixement bastant superficial i moltes preguntes per respondre.

Dit això, l'objectiu d'aquest treball serà estudiar el conflicte de Transnístria i la implicació dels diferents actors internacionals, en especial de Rússia; analitzar la seva subjectivitat internacional com a pseudoestat, centrant-nos sobretot en el *treaty making power*, en el *ius legationis*, el reconeixement internacional i la seva participació en organitzacions i conferències internacionals.

L'enfocament metodològic parteix d'una visió interdisciplinària, ja que no podem centrar-nos només en els aspectes jurídics del tema deixant al marge les realitats històriques, polítiques, econòmiques, etc., en un tema tant complex com és els

conflictes congelats i els pseudoestats que se'n deriven. Per tant, es combina principalment la metodologia de les ciències jurídiques, en particular del dret internacional (DI), amb altres disciplines com la història, les ciències polítiques, les relacions internacionals, l'economia i, en general, les que conformen les ciències socials.

Finalment, assenyalar que el treball s'estructura en quatre parts principals. Una primera part on es tracten els conflictes congelats en línies generals amb especial referència als de Nagorno Karabakh, Ossètia de Sud i Abkhàzia; una segona part que es centra en l'origen i la situació actual en la regió de Transnístria, una tercera part que analitza la implicació dels diferents actors internacionals en el conflicte i, finalment una quarta part que consisteix en un anàlisi de la subjectivitat internacional de pseudorepública de Transnístria.

1. APROXIMACÓ ALS CONFLICTES CONGELATS: ESPECIAL REFERÈNCIA A OSSÈTIA DEL SUD, ABKHÀZIA I NAGORNO KARABAKH

Com a conseqüència de les crisis polítiques, econòmiques i socials, de les tensions entre els Estats i de la diversitat ètica i cultural, l'espai de l'antiga URSS és una zona de conflictes potencials i reals però congelats, el desenvolupament dels quals analitzarem al llarg d'aquest treball, amb especial referència a la regió de Transnístria.

El DI obliga als Estats a solucionar les diferències a través de mitjans pacífics, i així queda configurat en el art. 2.3 de la Carta de les NU¹, de manera que es condemna implícitament els mitjans no pacífics de solució de controvèrsies. L'article 33.1 de la Carta, així com la Resolució 2625 (XXV) de l'Assemblea General de les Nacions Unides (AGNU), concedeixen a l'Estat la possibilitat d'elegir lliurement el mitjà que estimin oportú per a la solució de la controvèrsia internacional.

¹ “ Els membres de l'Organització arreglaran les seves controvèrsies internacionals per mitjans pacífics de tal manera que no es posin en perill ni la pau i la seguretat internacionals ni la justícia ”.

Però cal remarcar que estem no davant d'una obligació de resultat, sinó de comportament ja que l'art. 33 de la Carta diu que “*tractaran* de buscar-li solució”, i igualment la Resolució 2625 (XXV) assenyala que “*procuraran* arribar a un arranjamant”. Per aquest motiu ens trobem davant d'una precarietat de la societat internacional en quant la solució de diferències entre els Estats, que no obliga ni té els instruments necessaris per assegurar la resolució de la controvèrsia. En conseqüència, avui dia tenim una sèrie de conflictes congelats que perduren en el temps, lluny d'una solució eficient pels Estats implicats, i molts ciutadans són víctimes d'aquesta incapacitat de la comunitat internacional per solucionar la controvèrsia.

Imatge 1. Mapa dels conflictes congelats. FISCHER, S., Not frozen!..., op.cit., p. 8, 2016.

En relació amb els conflictes congelats, cal assenyalar que amb la desaparició de l'URSS, el 1991, a l'espai ex-soviètic van esclatar diversos conflictes ètnics, que van portar la inestabilitat i la inseguretat en diverses zones de la ex-URSS. Després dels enfrontaments inicials, sorgits a la dècada dels 90, la situació a totes les àrees segueix sent tensa, i fins i tot en els últims anys s'hi ha afegit nous territoris com el cas de Lugansk i Donetsk. Les regions que tractarem es van autoproclamar independents i esperen una solució de pacificació i de reconeixement internacional. Aquesta espera prolongada s'anomena en termes geopolítics “conflicte congelat” (“*frozen conflict*”), latent o larvat².

² MARCU, S., “Pax Russica: ambigüedad geopolítica de las tensiones y conflictos en el espacio de la antigua unión soviética”, *Investigaciones Geográficas*, 55, 2011, p. 98.

El denominador comú de tots aquests conflictes congelats, és sens dubte la implicació de Rússia, que utilitza els drets de les minories ètniques com a pretext per impulsar i justificar les ajudes militars proporcionades als règims secessionistes. Una de les tàctiques utilitzades per Rússia en aquest sentit, és la de atorgar nacionalitat als ciutadans d'aquestes regions conflictives per "russificar-los", de manera que recentment Vladimir Putin ha signat un decret que facilita l'obtenció de passaports russos pels habitants de les zones conflictives Donetsk i Lugansk³. El viceministre d'Exteriors d'Ucraïna, Serghei Kislita, va qualificar el decret del president rus com a "repetició d'escenaris de Transnístria"⁴.

Els conflictes congelats a Transnístria, Abkhàzia, Ossètia del Sud, Nagorno-Karabakh tenen el seu origen en la caiguda de l'imperi soviètic i dits conflictes tenen moltes similituds, però també tenen moltes diferències essencials. Pel que fa a les similituds, aquests conflictes van sorgir a finals dels anys vuitanta, fruit de la política de la Glásnost que concedia més llibertats a les pobles i nacions integrants de la URSS, i es van intensificar amb el col·lapse de la Unió Soviètica, sobretot degut a la disputa sobre la delimitació de les fronteres de les noves repúbliques. En cap d'aquests conflictes s'ha assolit un acord de pau definitiu, i el conflicte armat pot reactivar-se en qualsevol moment creant una situació d'extrema inseguretat per la Comunitat Internacional i en particular pels habitants de les respectives zones.

En aquesta línia, el *South-Caucasus Institute of Regional Security* (SCIRS) ha establert el patró evolutiu comú d'aquests conflictes congelats⁵:

Primer sorgeix el conflicte real entre les diferents parts. Durant els anys 80, van sorgir moviments per l'autodeterminació en diverses parts de la URSS. A Geòrgia va començar a sorgir el nacionalisme georgià *versus* el comunisme soviètic, de tal manera que el govern va impulsar l'ús de la llengua georgiana a tots els àmbits, fins que va arribar a ser llengua cooficial amb el rus a Ossètia del Sud. Aquest fet, a la

³ "Putin a semnat decretul privind eliberarea pașapoartelor Federație Ruse locuitorilor din Donețk și Lugansk", *Timpul.md*, 29 d'abril de 2019.

⁴ "Ucraina îl acuză pe Putin că repetă scenariul din Transnístria", *Important*, 29 d'abril de 2019.

⁵ Vegis, RAMOS, J. A. P., "La estrategia rusa de poder entre los mares Negro y Caspio: el conflicto de Nagorno-Karabaj en el Cáucaso Sur", *Revista General de Marina*, 2018, p. 231.

vegada va generar que els ossets responguessin reclamant una revisió del seu estatut l'any 1990, per passar de regió autònoma georgiana a república socialista soviètica.

Així mateix, la regió d'Abkhàzia, al igual que Ossètia del Sud *de iure* pertany a Geòrgia, va proclamar la seva independència *de facto* l'any 1992. El 1993, els abkhazos pro-russos recolzats per Rússia i els voluntaris de la regió russa del nord del Caucas, van derrotar finalment a les l'exèrcit georgià, i es van independitzar *de facto* de Geòrgia. Paral·lelament van ser expulsats uns 300.000 ciutadans d'Abkhàzia d'origen georgià en una campanya de "neteja ètnica", amb el resultat de 10.000 georgians morts⁶.

Imatge 2. Mapa polític de Geòrgia. RAMÍREZ, M., *Georgia y sus territorios secesionistas: más allá del punto de no retorno*. Instituto Español de Estudios Estratégicos, 2013.

Pel que fa el conflicte de Nagorno-Karabakh, una regió situada al sud del Caucas, que pertany *de iure* a Azerbaidjan, però està controlada *de facto* per la República de Nagorno Karabakh, vinculada amb el govern d'Armènia. Amb una població majoritàriament armènia, segurament és el conflicte que compta amb un nivell més alt de complexitat. Al igual que les altres regions, la tensió va sorgir a finals dels anys 80 quan la població de Nagorno va manifestar el desig de ser lliure de l'administració d'Azerbaidjan. La resposta per part de l'Azerbaidjan van ser actes brutals de violència contra la població civil armènia al país. El 26 de febrer de 1988, la comunitat internacional va ser testimoni de la matança de la minoria armènia a

⁶ TANGIASHVILI, N., "Las ambiciosas políticas rusas en Georgia: desde fomentar conflictos secesionistas hasta desencadenar la guerra", *Elcano Newsletter*, 48, 2008. p. 2.

Sumgait, la tercera ciutat més gran de l'Azerbaidjan⁷. Posteriorment, l'any 1991, Nagorno Karabakh va declarar la seva independència d'Azerbaidjan, circumstància que va significar l'inici d'una guerra violenta que va enfrontar armenis i àzeris durant tres anys i, tot i que les xifres són confoses, es calcula que es va soldar amb la mort de més de 30.000 militars i civils, i més d'un milió de persones desplaçades, com també l'herència d'un conflicte no resolt⁸.

Imatge 3. Mapa del conflicte de Nagorno Karabakh.. “Masivo y sorpresivo ataque de Azerbaiyán sobre la población civil en Nagorno Karabaj”, *Resumen Latinoamericano*, 4 d'abril de 2016

En conseqüència, podem identificar en tots aquests casos un conflicte inicialment ètnic, en regions que van formar part de la URSS i amb una implicació directa o indirecta de Rússia.

La segona fase consisteix en l'aparició dels conflictes paral·lels que acaben desvirtuant el inicial i incorporant actors suposadament afectats o interessant en el enfrontament, fonamentalment Rússia i els ciutadans, russos o russoparlants afectats. D'aquesta manera, la FR s'hi implica al·legant en la majoria de casos la defensa dels drets dels seus ciutadans residents en els territoris implicats en el conflicte.

Aquests conflictes paral·lels es van generar potenciant artificialment el component ètnic de la disputa política i rebuscant els orígens històrics del mateix, arribant

⁷ MKRTICHYAN, A., “El derecho de autodeterminación a la luz de los conflictos territoriales en Europa: El caso de Nagorno Karabaj”, *AFDUDC*, 13, 2009, p. 436.

⁸ RIU, A., “Nagorno Karabaj: ¿al borde del abismo?”, *Grupo de Estudios de Europa y Asia*, 4, 2017, p. 1-2.

inclòs a essencialitzar ètnicament dits conflictes polítics. Tot això ha anat fomentant les rivalitats ètniques i ha donat peu a una tercera fase, en la qual actors que en realitat són part del conflicte, Rússia sobretot, es postulen com a mediadors o pacificadors dins dels suposats grups ètnics o nacionals rivals.

Així, per exemple l'any 1992, després de mesos de combats en els quals Rússia va prestar ajuda a Ossètia del Sud, Boris Ieltsin va negociar el cessament del foc, que es va materialitzar en la signatura en Dagomis d'un acord entre Rússia i Geòrgia segons el qual es va establir una força pacificadora composta per tropes russes, georgianes i ossetes. De la mateixa forma, Rússia va jugar el paper de “mediador” en el conflicte d'Abkhàzia, on les parts van signar la Declaració de Mesures per un Acord Polític del Conflicte entre Geòrgia i Abkhàzia de 1994.

En el cas d'Ossètia del Sud, 14 anys després i coincidint amb la inauguració dels Jocs Olímpics a Pequín, a mitjanit del 8 d'agost de 2008, el llavors president georgià Mikhail Saakashvili va decidir enviar un contingent militar a Tskhinvali, la seva capital, sota l'argument de restablir l'ordre constitucional en aquesta regió⁹ i trencar el *status quo* imperant a la zona des de 1994¹⁰. Immediatament van començar a arribar reforços a l'Ossètia del Sud a través del túnel de Roki procedents d'Ossètia del Nord, que forma part de Rússia, i l'aviació russa va intervenir donant suport no només a les forces que combatien a prop de la capital d'Ossètia del Sud, Tskhinvali, sinó a més bombardejant objectius dins del territori georgià. La intensificació de les accions de l'aviació russa i el reforçament de tropes russes van provocar la retirada de les tropes georgianes¹¹. Rússia va bloquejar a Geòrgia en menys de quatre dies per terra, mar i aire. Per tant, Saakashvili va aconseguir tot el contrari del que pretenia.

⁹ O'REILLY, K; HIGGINS, N., “The use of force, wars of national liberation and the right to self-determination in the South Ossetian conflict”, *International Criminal Law Review*, 9(3), 2009, p. 568.

¹⁰ PRIEGO, A., “Osetia del Sur: la cúspide del desencuentro entre EEUU y Rusia”, *Revista Elcano*, 2008, p. 2.

¹¹ DE MIGUEL, M., “Georgia y sus territorios secesionistas: más allá del punto de no retorno”, a *Panorama geopolítico de los conflictos*, Instituto Español de Estudios Estratégicos, 2013, p. 116.

El 22 d'agost del 2008, Rússia va acabar de retirar les seves tropes de Geòrgia, tot i que manté un contingent en una zona de seguretat entre Geòrgia i els territoris independents *de facto*. Pocs dies després Rússia reconeix Abkhàzia i Ossètia del Sud com a Estats independents. Com a resposta França va acusar Rússia d'estar fora de la legalitat internacional, els EUA van qualificar el fet de lamentable, i el Secretari General de l'OTAN, Jaap de Hoop Scheffer, va acusar a Rússia de violar diverses resolucions del Consell de Seguretat de les Nacions Unides¹².

Un cop efectuat el reconeixement, Rússia va signar amb les dues regions diferents tractats com el d'Amistat, Cooperació i Ajuda Mútua on Rússia es compromet a desenvolupar una cooperació multilateral a llarg termini amb Abkhàzia¹³ i Ossètia del Sud en l'àmbit polític, econòmic, social, militar, de fronteres i duanes, lliure comerç, impostos i sistema bancari, així com tractats de cooperació, d'organització de infraestructura ferroviària internacional directa, de lliure circulació, etc. En la mateixa línia, els ciutadans de les dues regions poden adquirir la nacionalitat russa, mitjançant les "ambaixades" russes situades en els respectius territoris.

Rússia també es va erigir en "mediador" en el conflicte de Nagorno Karabakh. El seu suport al bàndol armeni va ser fonamental en el desenvolupament de la guerra, ja que gràcies a aquest ajut, Armènia va destruir el principal bastió de l'Azerbaidjan a Nagorno-Karabakh per iniciar després la seva ofensiva cap al territori pròpiament azerbaidjanès¹⁴. Tot i que la guerra havia començat l'any 1991, l'any 1993 va ser l'any en què Rússia recolza més clarament a Armènia, de manera que des d'aquest any Rússia li va proporcionar armament per un valor de més d'un bilió de dòlars¹⁵

¹² Vide, PRIEGO, A., "*Osetia del Sur...*", *op. cit.*, p.3.

¹³ Llei № 2174-c-IV, per la qual s'autoritza la ratificació del Tractat d'amistat, cooperació i assistència mútua entre la República d'Abkhàzia i la Federació de Rússia, signada a Moscou el 17 de setembre de 2008, disponible a: <http://presidentofabkhazia.org/upload/iblock/596/z4.pdf> [consultada el 24 de febrer de 2019].

¹⁴ PRIEGO, A., "Nagorno Karabag: ¿Disputa Territorial o energética?", *UNISCI DISCUSSION PAPERS*, 2003, p. 22.

¹⁵ BALAYEV, B., *The right to self-determination in the South Caucasus: Nagorno Karabakh in context*, Lexington, 2013, p. 60.

i, en conseqüència va infringir el Tractat de les Forces Armades Convencionals a Europa (FACE)¹⁶, concretament l'article 8.3 relatiu al proveïment d'armament¹⁷.

La manca de neutralitat de Rússia, que havia suposat un problema per al procés de pau, es va començar a reduir a mesura que augmentava la possibilitat de quedar-se fora del negoci de petroli en el Caspi. Així, el llavors president d'Azerbaitjan Elchibey, va apostar clarament pel negoci del petroli fora de l'òrbita russa¹⁸ circumstància que va provocar a Rússia canviar d'estratègia i mantenir una postura més neutral i mediatra en el conflicte que es va saldar amb un alto el foc, impulsat per Moscou, amb el suport de la OSCE en les negociacions per la consecució del *Political Agreement on the Cessation of the Armed Conflict*.

Tot i que històricament la posició de Rússia va ser més propera a Armènia, actualment l'opció de mantenir un cert equilibri sembla més atractiva per Putin¹⁹. Rússia s'ha convertit en el principal subministrador d'armes de l'Azerbaidjan amb un 85% del total²⁰, de manera que quan va tornar a esclatar la guerra al 2016, els soldats armenis van ser assassinats amb armes que el seu principal enemic, Azerbaidjan, va comprar al seu principal aliat, Rússia. Malgrat que també es manté com a principal proveïdor d'armes d'Armènia, la situació no és comparable a la d'Azerbaidjan.

Addicionalment, Armènia que, a diferència d'Azerbaidjan, no té ni petroli, ni gas, ni sortida al mar, i que a més suporta una tradicional actitud hostil acompanyada de l'embargament econòmic de Turquia i d'Iran, necessita un aliat poderós com Rússia

¹⁶ *Ibid.*

¹⁷ “Los armamentos y equipos convencionales limitados por el Tratado se considerarán reducidos al cumplirse los procedimientos establecidos en los Protocolos mencionados en el párrafo 1 (Protocolo sobre Reducción, el Protocolo sobre Recategorización de Helicópteros, el Protocolo sobre Reclasificación de Aviones, la Nota de la Sección I, párrafo 2, subpárrafo (A) del Protocolo sobre Tipos Existentes, y el Protocolo de Inspección) del presente Artículo y al efectuarse la notificación que se exige en dichos Protocolos. Los armamentos y equipos así reducidos dejarán de contabilizarse a los efectos de las limitaciones numéricas establecidas en los Artículos IV, V y VI.”

¹⁸ *Vide*, PRIEGO, A., “Nagorno Karabag...”, *op. cit.*, p. 22.

¹⁹ MORENO, A., “El conflicto de Nagorno-Karabaj y la crisis de abril”, *Instituto Español de Estudios Estratégicos*, 59, 2016, p. 13.

²⁰ LARSEN, J., “Russia’s Double Dealing in Armenia and Azerbaijan”, *International Policy Digest*, 2016, p. 67.

que garanteixi la seva supervivència mitjançant inversions o ajudes estatals russes²¹. A més a més, donades les capacitats armènies insuficients per garantir la seguretat dels seus límits, necessita Rússia segueixi vigilant les fronteres amb Turquia i Iran.

Respecte a Azerbaidjan, a Rússia no li convé enemistar-se massa amb un Estat tant rellevant en sistemes de transport i reserves d'hidrocarburs, una bona part de les quals s'exporten pel territori rus. Tanmateix, Rússia ha fet entendre a Azerbaidjan que una resolució del conflicte favorable als interessos àzeris només serà possible si Azerbaidjan no perjudica els interessos geoenergètics russos. El que sí queda clar és que Moscou pretén convertir-se en l'àrbitre del conflicte i lluny de solucionar-lo buscarà mantenir-lo congelat, però viu²².

Per tant, hi ha massa interessos en joc per part de les diferents parts que impedeixen que hi hagi una veritable resolució del conflicte; a més a més, Rússia no hauria d'actuar com a medidora, donada la seva imparcialitat.

En definitiva, ens trobem davant d'uns conflictes que segueixen un patró similar, tot i que amb algunes diferències. Mentre que a Nagorno Karabakh, Rússia no és directament protagonista com en la resta de conflictes, si hi està fortament implicada. A on s'involucra més és a Geòrgia, a on les causes del conflicte inicial van ser unes internes, però amb el transcurs del temps la implicació directa de Rússia es van intensificar i perdura fins avui en dia. En tot cas, Rússia es beneficia de la "inestabilitat controlada" en totes aquestes regions autoproclamades independents sota el pretext de protegir sobretot la població que té la nacionalitat russa, o és russoparlant. De totes formes, les independències d'aquestes regions són contràries al DI, ja que són situacions tolerades per donar resposta als interessos de les grans potències, en aquest cas Rússia.

²¹ Vegis, RAMOS, "*La estrategia rusa...*", *op. cit.*, p. 231.

²² MORENO, A., *El conflicto de Nagorno Karabag...*, *op. cit.*, p. 13.

2. EL CONFLICTE DE TRANSNÍSTRIA

a. Origen i evolució del conflicte

A Moldàvia hi ha dues grans àrees històriques i territorials: el territori que s'estén entre els rius Prut i Dniester, conegut com Bessaràbia²³ i el situat a l'est del Dniester – Transdníèster o Transnístria. Aquest segon és una regió que s'ha convertit en pseudoestat, la subjectivitat internacional del qual analitzarem més endavant. És un territori que *de iure* forma part de la República de Moldàvia, i de la mateixa manera que Nagorno Karabakh, Ossètia de Sud i Abkhàzia és un conflicte congelat, herència de la URSS, que compta amb una implicació directa de Rússia.

Imatge 4. Mapa polític de Moldàvia. LECLERC, J., *Transnístria: un conflicto prolongado por la intervención de Rusia*, Grupo de Estudios de Europa y Eurasia, 2018.

El cens del 2014 realitzat per l'Oficina Nacional d'Estadística, indica que Moldàvia té una població de 2 998 235 d'habitats, dels quals el 75,1% són moldaus, el 7,0% - els romanesos, el 6,6% ucraïnesos, el 4,6% gagausos, i russos el 4,1%²⁴. L'idioma oficial és el moldau segons la Constitució²⁵, mentre que el rus, com a"

²³ Bessaràbia és el nom que l'Imperi Rus va designar a la part occidental del principat de Moldàvia cedida per l'Imperi Otomà a Rússia en acabar la guerra russo-turca de 1806-1812.

²⁴ OFICINA NACIONAL D'ESTADÍSTICA DE MOLDÀVIA, *Cens de la població 2014*, disponible a: <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=30&id=5582&parent=0> [consultat el 2 de maig de 2019].

²⁵ Hi ha un debat intern pel que fa la denominació de l'idioma de l'estat. Segons la Constitució moldava és el moldau, mentre que la Declaració d'Independència de Moldàvia parla sobre el romanès com a idioma oficial. La Cort Constitucional de Moldàvia es va pronunciar al respecte en la seva resolució N° 36 del 05.12.2013, a favor del romanès.

llengua de comunicació entre les nacions de la URSS”, s'utilitza al territori de la República juntament amb la llengua moldava com a llengua de comunicació entre nacions, que garanteix un bilingüisme nacional-rus²⁶. D'aquesta manera la gran majoria de la població a part del moldau o el romanès parla el rus, que de fet s'estudia de manera obligatòria als instituts i té un estatut jurídic especial.

Per tal d'entendre els vincles de Moldàvia amb Rússia ens hem de situar a finals del segle XVIII, quan l'any 1792, l'Imperi Otomà va cedir mitjançant el Tractat de Iasi la regió que actualment es coneix com Transnístria a l'Imperi Rus. Després de la guerra entre Rússia i Turquia de 1806-1812, va passar sota la dominació russa la resta de l'actual territori Moldau (Bessaràbia).

Amb la caiguda del règim tsarista (Revolució de Febrer) i la creació del primer Estat comunista del món (Revolució d'Octubre 1917) es va produir l'alliberament nacional del poble moldau. Les forces democràtiques nacionalistes que van arribar al poder al territori de l'est del Dniester van proclamar la independència de la República Democràtica Popular de Bessaràbia. El parlament bessarabí (Sfatul Tserii) va votar a favor de la unió amb Romania l'any 1918. Transnistria, però, es va convertir en territori d'Ucraïna l'any 1922 i l'any 1924 va rebre l'estatut de República Moldava Autònoma Socialista (RSSM)²⁷. Després del Pacte Ribbentrop – Molotov (1939), Bessaràbia va ser ocupada per la URSS i incorporada dins de la RSSM.

A finals dels anys 80 la URSS començà a experimentar protestes massives, fruit de les polítiques de la gláznost²⁸, acompanyades de tensions ètniques i moviments d'independència en les diverses repúbliques soviètiques. A Moldàvia es va viure un renaixement del moviment nacionalista, que va agafar força sobretot a l'agost del 1989 quan va tenir lloc la protesta més gran de la història del país. El poble moldau

²⁶ Art. 3 de la Llei 3465/1989: “ *Limba rusă, ca limbă de comunicare între națiunile din Uniunea RSS, se folosește pe teritoriul republicii alături de limba moldovenească în calitate de limbă de comunicare între națiuni, ceea ce asigură un bilingvism național-rus și rus-național real*”.

²⁷ RUPESINGHE, K., TISHKOV, V., *Ethnicity and power in the contemporary world*, United Nations University Press, 1996, p. 83.

²⁸ Política de la URSS introduïda per Mihail Gorbachov, que pretenia liberalitzar el sistema polític i concedir certa llibertat d'expressió als mitjans de comunicació a l'hora de criticar el govern.

reivindicà l'existència d'una identitat lingüística moldavo-romanesa, i per tant, la introducció de l'alfabet llatí que fa servir el romanès, ja que en la URSS per tal de reforçar la distinció del moldau i del romanès, va passar a escriure's amb alfabet ciríl·lic derivat de l'alfabet rus. Dit moviment per a la reunificació de Romania i Moldàvia es va intensificar, de manera que el 6 de maig de 1990 es van aixecar les restriccions a la circulació en tots dos territoris durant una franja horària, i tant moldaus com romanesos van travessar el riu Prut que delimitava la frontera. Una manifestació que va donar entendre que la unió seria possible, i que va despertar preocupació en alguns sectors pro-russos.

Davant de la possible sortida de la RSSM de la URSS, Anatoly Lukyanov, president del Soviet Suprem, amb la implicació de Dmitri Yazov i Boris Pugo, respectivament ministre de defensa i ministre d'afers interns, van decidir crear dos nous Estats en el territori de la RSSM: Transnístria i Gagauzia²⁹. El primer suport per Transnístria va arribar amb les tropes del Ministeri Intern soviètic el setembre del 1990 per la defensa del "Congrés" de les elits prorusses que van declarar la independència de la "República de Transnístria" de Moldàvia. Segons Tâcu, la presència armada soviètica tenia una doble dimensió: per un costat, evitar qualsevol intervenció per part de la RSSM i, per un altre costat, exercir pressió sobre Moldàvia per tal de que aquesta renunciï a les seves aspiracions d'independència *versus* la URSS. En cas contrari Moldàvia es trobaria dividida en diferents Estats³⁰.

Malgrat la pressió de Moscou, el Parlament de Moldàvia va votar l'any 1991 la Declaració d'Independència de la República de Moldàvia³¹, que guardava la

²⁹ Actualment Gagauzia constitueix l'única comunitat autònoma de Moldàvia amb una població majoritàriament gagauza, que és d'ètnia turcòfona i de religió cristiana ortodoxa.

³⁰ Traducció pròpia; la cita original en romanès: "Primul sprijin efectiv din partea Moscovei pentru transnistreni a venit în septembrie 1990, când trupe ale Ministerului de Interne sovietic au fost detaşate pentru a apăra Congresul elitelor rusofone care declaraseră independenţa Republicii Transnistrene faţă de Moldova în cadrul Uniunii Sovietice. Intervenţia trupelor avut rolul general de gestionare a conflictului – în acest caz, să descurajeze o eventuală încercare de-a Chişinăului de a suprima cu forţa forul respectiv, după cum ameninţase. Însă exista şi un al doilea scop: de a exercita presiune asupra Moldovei ca aceasta fie să renunţe la aspiraţiile de independenţă, fie să se pomenească dezmembrată", TACU, O., "Conflictul transnistrean: trecut, prezent, viitor", *Radio Chişinău*, 2 de març de 2017.

³¹ PRESIDÈNCIA DE LA REPÚBLICA DE MOLDÀVIA, *Declaració d'independència de Moldàvia*, 27 d'agost de 1991, disponible a: <http://www.presedinte.md/eng/declaration> [consultada el dia 16 d'abril de 2019].

mateixa composició que l'anterior RSSM, i que per tant, incloïa el territori de Transnístria. Dita Declaració va establir la llengua romanesa com a llengua oficial de l'Estat.

Com a reacció a la Declaració d'Independència moldava a qui ja considerava “país veí”, Transnístria va fer una declaració d'unió amb la URSS en qualitat de República Socialista Soviètica al mes de setembre de l'any 1991. Ara bé, amb la dissolució de la URSS el mateix any, i amb la independència de Moldàvia, les elits polítiques de Transnístria temien que el nou Estat independent moldau s'unís amb Romania³². D'aquesta manera, els separatistes de Transnístria amb l'ajuda de les tropes soviètiques i dels cosacs, anaven realitzant atacs a les Comissaries de la Policia Nacional fidels a Chisinau, i com a resposta, Mircea Snegur, el primer President de Moldàvia va autoritzar una intervenció militar en contra de les forces separatistes, coincidint l'atac amb l'entrada de Moldàvia a la ONU en la primavera del 1992.

Imatge 5. Guerra de Transnístria del 1992. IOVU, T., *Timpul.md*, 2018.

Moldàvia en aquell moment no tenia exèrcit, sent aquest substituït per la policia nacional. En canvi, les forces separatistes comptaven amb la presència de 6000 militars la Divisió XIV de l'exèrcit rus i amb armament proporcionat per Rússia³³. La guerra va durar fins al mes de juliol del mateix any, quan Mircea Snegur i Boris

³² BENCIC, A. , HODOR, T. I. , “Transdnistria: ethnic conflict or geopolitical interests?”, a BRIE, M., *et al.* (eds.), *Ethnicity, confession and intercultural dialogue at the European Union eastern border*, Institute for Euroregional Studies, Debrecen/Oradea, 2011, p. 406.

³³ “Astăzi se împlinesc 25 de ani de la începutul războiului din Transnistria”, *Jurnal.md*, 2 de març de 2017.

Eltsin, president de Rússia van signar un acord de cessament del foc. Malgrat l'acord, no s'ha trobat cap solució pel que fa l'estatut jurídic-territorial de Transnístria dins de la República de Moldàvia.

b. Situació actual en Transnístria

Des de la Declaració Unilateral d'independència, les autoritats secessionistes de Transnístria han aconseguit construir un "Estat" *de facto* amb un lideratge polític organitzat i un control sobre el territori definit. Compta amb òrgans de govern propis d'un Estat, i amb moneda i exèrcit propi.

És important remarcar que el conflicte de Transnístria no es pot descriure com un conflicte ètnic, sinó que està motivat per qüestions econòmiques, polítiques, estratègiques, etc.; és a dir, una barreja d'interessos econòmics, nostàlgia soviètica i l'influència russa³⁴.

Imatge 6. L'estàtua de Lenin a Tiraspol, la capital de Transnístria, HARDY, E., *ABC NEWS*, 2016.

A més, si mirem l'informe anual del "Ministeri" d'Economia de la República de Transnístria³⁵, en dita regió hi viuen un 33% de moldaus, un 34 % de russos, 27 % ucraïnesos i un 6 % altres ètnies. Això evidencia que es tracta en puritat d'un conflicte polític i no ètnic, que juga a favor dels interessos de l'elit de Transnístria,

³⁴ BENCIC, A., *et al.*, "Transdníestria: ethnic conflict...", *op. cit.*, 2011, p. 410.

³⁵ MINISTERI D'ECONOMIA DE LA REPÚBLICA DE TRANSNISTRIA, *Dades estadístiques anuals.*, 2018, p. 24.

així com geopolítics i geoestratègics per part de Rússia. Aquesta justifica la seva presència en el conflicte per defensar les minories russes que hi habiten i que per tant li convé classificar-lo com a interètnic, quan aquesta definició no s'ajusta a la complexitat del conflicte.

D'aquesta forma, la política a Transnístria està determinada per la presència d'una elit encapçalada inicialment per Igor Smirnov, president de Transnístria durant 20 anys (1991 – 2011) i braç polític de Gushan y Kazmali, propietaris del conglomerat empresarial, Sherriff³⁶ que té el monopoli en alguns sectors clau de l'economia de Transnístria, com ara xarxes de supermercats, bancs i estacions de servei, així com un club de futbol amb un gran pressupost.

No va ser fins l'any 2011 que Transnístria va canviar de president, en la figura de Yevgueni Shevchuk, “un reformista” que a diferència de l'estil de govern autoritari i aïllacionista de Smirnov, destacava pel seu pragmatisme, la seva capacitat de diàleg i la intenció mínima de dialogar amb Moldàvia i Occident³⁷. D'aquesta manera, des de que va arribar al poder, Transnístria ha estat visitada de manera formal o informal, per Jean-Claude Mignon, President de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa, Lamberto Zannier, Secretari General de l'OSCE, Carl Bildt, ministre d'Afers Exteriors de Suècia, Radoslaw Sikorski, ministre d'Afers Exteriors de Polònia, entre altres³⁸. És a dir, hi ha hagut un canvi important pel que fa a les relacions amb Europa que per Transnístria va significar una esperança d'un possible reconeixement internacional. L'actual president, Vadim Krasnoselsky que va guanyar les eleccions l'any 2016 recolzat per Sheriff, va declarar a l'inici del seu mandat que “és vital integrar l'economia de Transnistria amb l'economia euroasiàtica, amb l'economia russa i seguir formant un teixit de lligams econòmics entre Transnistria i Rússia que porti a un reconeixement

³⁶ LITOY, A., “Between real and imitation democracy: elections in Transnistria”, *Open Democracy*, 29 d'octubre de 2015.

³⁷ KOSIENKOWSKI, M., *Continuity and change in Transnistria's foreign policy after the 2011 presidential elections*, The Catholic University of Lublin Publishing House, 2012, p. 7

³⁸ CHIRILA, V. “Analiză de Victor Chirilă: Este Transnistria Reintegrabilă?”, *Apel.md*, 21 de febrero de 2013.

polític"³⁹. Mentre que Igor Dodon, president de Moldàvia, pro-rus i ex membre del Partit Comunista de Moldàvia va felicitar a Krasnoselski per la seva victòria, el líder de Transnístria va dir que no sentia entusiasme per l'elecció del nou president moldau perquè tot i que Dodon és pro-rus, el Parlament moldau és, en principi, proeuropeu, i que per tant predica que hi haurà conflictes d'interessos⁴⁰.

L'any 2017 va tenir lloc el primer trobament oficial entre líders de les dos ribes del Dnieper (Moldàvia i Transnístria) en els últims 8 anys⁴¹, que es pot classificar com a "activitat d'imatge política" per als dos protagonistes, ja que els dos líders pro-russos semblaven estar d'acord en quasi tots els aspectes competents, incloses en

Imatge 7. Bandera i escut de Transnístria. VIZCAINO, P., Flickr, 2014.

les quals el govern de Chisinau té una postura diferent, com per exemple el futur de la missió de manteniment de la pau. Els dos han reiterat que el mecanisme de manteniment de la pau té èxit i ha de funcionar en el format existent. En Vadim Krasnoselski va deixar clar la seva postura pel que fa la presència de l'exèrcit rus al territori: "Per a nosaltres, la missió de manteniment de la pau també inclou el grup operatiu rus. No els separem. El president Dodon té una altra comprensió, de manera que de moment no tenim consens sobre el grup de tropes russes". Igor

³⁹ GRAU, L., "Krasnoselski nu intenționează să modifice prioritățile de politică externă ale conducerii regiunii separatiste transnistrene", *Radio Europa Libera Moldova*, 13 de desembre de 2016.

⁴⁰ *Ibid.*

⁴¹ "Rogozin, reacție după întâlnirea lui Dodon cu Krasnoselskii", *Timpul.md*, 5 de gener de 2017.

Dodon no va comentar la declaració del líder de Tiraspol⁴², de manera que no hi ha cap intenció de resoldre el conflicte sense la presència dels “cascos blaus” russos en la regió de Transnístria.

En la mateixa línia, al mes d'abril de 2019, el líder de Tiraspol ha declarat ja no vol que la regió de la riba esquerra del Dniester sigui anomenada "Transnistria" i proposa que se li nomeni exclusivament "Pridnestrovie". Vadim Krasnoselski creu que el terme "Transnistria" va ser utilitzat per l'administració romanesa durant la II Guerra Mundial i que simbolitza l'ocupació "romanesa-feixista"⁴³.

En tot cas, les forces polítiques de Transnístria, independentment de l'origen ètnic dels seus representants, és proeurasia. A Tiraspol no hi ha cap polític, ni partit polític, ni moviment que promogui la idea d'integració europea. La Unió Duanera de Rússia, Bielorússia i Kazakhstan, i la futura Unió euroasiàtica són els models integradors aspirats per l'elit transnisterna.

En quant a la supervivència econòmica de la regió, aquesta ha estat assegurada pel gas rus, que és la única font d'importació de gas natural per Moldàvia, que actualment té acumulat un deute gegant perquè les autoritats de Tiraspol no paguen la factura del gas consumit. Així, tot el que consumeix Transnistria s'acumula com a deute amb Moldova-Gas, ja que Gazprom té signat el contracte únicament amb Moldàvia.

Aquesta viabilitat econòmica es deu també al comerç il·legal, de fet Transnístria és el "forat negre d'Europa", i és acusada de permetre i facilitar activitats il·legals de tota mena, des del rentat de diners, fins el tràfic d'armes, drogues, tabac, alcohol, carn i persones. Només el conglomerat Sheriff, segons algunes estimacions, té una facturació mitjana anual d'uns 2.000 milions de dòlars, quantitat 25 vegades més gran que el pressupost públic de Transnístria i 5 vegades més gran que el de la

⁴² “Întâlnirea Dodon-Krasnoselski - fără rezultate, dar cu un plus de imagine”, *Radio Europa Liberă Moldova*, 6 de setembre de 2018.

⁴³ “Президент пмр: термин «транснистрия» - оккупационное понятие, оскорбительное для приднестровья”, *Новости Приднестровья*, 18 d'abril de 2019.

República de Moldàvia, i bona part d'aquests diners estarien relacionats amb dites activitats⁴⁴.

3. ACTORS IMPLICATS EN TRANSNÍSTRIA I INFRACCIONS COMESSES DEL DI

3.1. Estats: Rússia, Romania i Ucraïna

Rússia

Tal com s'ha pogut comprovar, la influència russa ha estat present en territori moldau al llarg de la història, començant amb l'annexió de Moldàvia a l'Imperi Rus l'any 1821 i acabant amb la implicació directa de Rússia en el conflicte transnistrà.

El suport rus va ser especialment obvi en l'àmbit militar, amb la intervenció del XIVè Exèrcit rus estacionat als voltants de la ciutat més gran de Transnístria, Tiraspol i el subministrament d'armes, municions, coneixements i mà d'obra. El desesperat intent de Chisinau de recuperar la ciutat de la riba dreta de Bender va provocar una guerra curta però sagnant que els separatistes van guanyar ràpidament. Els enfrontaments amargs a principis de l'estiu de 1992 van costar més de mil vides; més de cent mil persones van fugir, i deu mil van resultar ferits durant els combats⁴⁵.

Amb la signatura de l'acord entre Moldàvia i Rússia en quant la secessió del foc, el següent pas era la retirada de les tropes russes i per tant el respecte a la integritat estatal de Moldàvia. Cosa que tal i com s'ha pogut comprovar al llarg del treball, no va passar tot i el compromís assumit per Rússia l'any 1999 a la cimera de l'OSCE a Istanbul pel que fa l'evacuació de les seves tropes del territori dels districtes orientals fins a finals del 2002.

⁴⁴ MUNTEANU, A., MUNTEANU, I., "Transnistria: A paradise for vested interests", *Journal for Labour and Social affairs in Eastern Europe*, 10 (4), 2007, p. 53.

⁴⁵ FISCHER, S., *Not frozen! The unresolved conflicts over Transnistria, Abkhazia, South Ossetia and Nagorno-Karabakh in light of the crisis over Ukraine*, German Institute for International and Security Affairs, 2016, p. 26.

En els últims anys es van intensificar els exercicis militars de les tropes russes de Transnístria, l'anomenat Grup de Treball de les tropes russes⁴⁶. A més, cal sumar-li les grans quantitats d'armament rus emmagatzemat a Transnístria, que tot i haver sigut eliminat, avui en dia hi ha més de 20 000 tones d'armament⁴⁷. D'acord amb la Cort Constitucional de Moldàvia, el contingent militar rus estacionat en territori moldau vulnera la Constitució de Moldàvia⁴⁸.

Des d'un punt de vista geoestratègic, la regió de Transnístria té una gran importància militar per als russos. Així, el Kremlin utilitza la presència de les seves tropes en dos sentits. Per una banda, es reflecteix en un mecanisme de pacificació, i per altra banda, apareix com a eina per mantenir els interessos russos a la regió. El segon interès sembla més important per la FR, sobretot en el context actual de l'enfocament geopolític del conflicte de Transnístria. La presència militar cada cop més visible de l'Occident a la zona de l'oest d'Europa, està percebuda per Moscou com una amenaça estratègica.

Pel que fa la subordinació política de Transnístria cap a Rússia, sense entrar en els detalls de la multitud d'acords i de rondes de negociacions que s'han anat realitzant durant els últims 28 anys, destacarem el Memoràndum Kozak, document elaborat per Dmitri Kozak, actualment vice-primer ministre de la Federació Russa. El document preveu la federalització asimètrica de la República de Moldàvia, el que es veuria traduït en una desproporció de poder per aquesta entitat, ja que li permetria vetar totes les lleis federals d'acord amb l'orientació de la política exterior de l'Estat. En conseqüència, segons el Memoràndum proposat per Rússia, Transnístria manté totes les seves estructures estat, i alhora obtenia el dret de veto per a totes les reformes en el camp de l'organització estatal de Moldàvia⁴⁹.

A més el text del Memoràndum de Kozak no preveu la retirada dels "pacificadors" russos, fet que també va ser confirmat per Dmitry Kozak, que el 17 de novembre

⁴⁶ "Tot mai multe exerciții militare în regiunea transnistreană", *Radio Europa Liberă Moldova*, 27 de març de 2018.

⁴⁷ STRAUTIU, E., "Forțele militare în regiunea transnistreană. Evaluări cantitative și calitative", *Laboratorul pentru analiza conflictului transnistrean*, 10 de febrer de 2015.

⁴⁸ MELINTEI, M., *Cronologia Conflictului Transnistrean*, Armanis, 2018, p. 334-335.

⁴⁹ BOTAN, I., *Reglementarea transnistreană – o soluție europeană*, ADEPT, 2009, p. 28.

2003 va afirmar que "actualment, Rússia no qüestiona les garanties militars de la resolució pacífica del conflicte a Transnístria"⁵⁰.

El llavors president de Moldàvia, Vladimir Voronin, comunista i pro-rus, s'havia compromès públicament a signar el Memoràndum, però finalment va manifestar la seva negativa a signar el document degut a les pressions de l'oposició, dels mítings organitzats per la societat civil, així com la pressió de la OSCE i la UE.

Una altra forma de suport de Rússia al règim secessionista de Transnístria es veu manifestada a través dels recursos energètics. Tal i com s'ha avançant en el apartat 2.2. d'aquest treball, la supervivència econòmica de Transnístria està assegurada pel gas rus ja que tot el que consumeix Transnístria s'acumula com a deute amb Moldova-Gas. Donat el fet que Rússia no interposa accions per cobrar el deute de Transnístria, Moldàvia ha de fer-se càrrec d'ella.

També destaquem l'apertura de l'Oficina Consular de la Federació Russa que té la competència de tramitar l'obtenció de la ciutadania russa per part dels antics ciutadans de la URSS, que han nascut abans del 26 de desembre de 1991, que resideixen permanentment a Transnístria i no han obtingut la ciutadania d'un altre estat⁵¹. Com també les subvencions que proporciona a Transnístria, una de les quals són els ajuts als jubilats⁵².

En definitiva, en tot aquest període Rússia va consolidar el seu paper en relació amb Transnístria, que va agafar una triple dimensió: "pacificadora, medidora i estat-garant". Per entendre-ho millor, imaginem-nos una competició en la qual en la figura de la mateixa persona hi trobem el boxejador, l'àrbitre i l'organitzador⁵³.

⁵⁰ "Россия не ставит вопрос о военных гарантиях мирного урегулирования в Приднестровье", *Newsru.com*, 6 de desembre de 2017.

⁵¹ AMBAIXADA DE LA FEDERACIÓ RUSSA A MOLDÀVIA, *L'obtenció de la ciutadania russa per part dels residents a Transnístria, antics ciutadans de la URSS*, disponible a: https://moldova.mid.ru/web/moldova_md/sectia-consulara-in-deplasare [consultada el 17 d'abril de 2019].

⁵² LEAHU, I., *Misiunea geostrategică a Transnistriei*, Laboratorul pentru analiza conflictului transnistrean, 4 de novembre de 2018.

⁵³ VRABIE, R., "Problema Transnistreană și Integrarea Europeană Moldovei. Rolul UE", *APE*, 3 de desembre de 2010.

Difícilment es pot aconseguir una solució a la controvèrsia, i caldria replantejar el paper de Rússia com a negociador en un conflicte del qual n'és part.

Romania

Sens dubte, Moldàvia i Romania comparteixen un vincle històric, cultural i ètnic que va ser la base del moviment de reunificació a finals dels anys 80 i principis dels 90, quan milers de persones es van manifestar a favor de la reunificació i de la introducció de l'alfabet llatí que fa servir el romanès, ja que en la URSS per tal de reforçar la distinció del moldau i del romanès, va passar a escriure's amb alfabet ciríl·lic derivat de l'alfabet rus. Aquest moviment de reunificació va despertar certa preocupació en alguns sectors pro-russos, sobretot a Transnístria que posteriorment va reaccionar amb una Declaració d'independència.

Tot i el moviment unionista, la Unió amb Romania no deixava de ser una utopia. De tal forma que el llavors president de Moldàvia, Mircea Snegur⁵⁴ diu que aquest tema ni tan sols s'ha mencionat en les converses oficials amb Moscou: "Vull dir-vos que mai s'ha abordat aquest tema"⁵⁵. Les elits polítiques moldaves, no estaven disposades a perdre l'estatus que la recent adquisició de la independència estatal els hi oferia. Per no esmentar que tampoc va existir interès per part de les autoritats de Bucarest de reincorporar a la Moldàvia soviètica al que va ser la Gran Romania del període d'entreguerres.

No obstant això, el fantasma de la reunificació va ser hàbilment instrumentalitzat tant per les elits secessionistes de Transnístria com per Moscou de manera que, quan es va encendre la flama del conflicte durant 1992 es va conformar com el principal argument dels separatistes i de les forces polítiques a Rússia. Fins al punt que 28 anys després, no ha desaparegut de les diferents taules negociadores aquest potencial perill⁵⁶.

⁵⁴ Mircea Snegur va ser el primer President de la República Independent de Moldàvia (1990 – 1997).

⁵⁵ "Special Basarabia: O unire imposibilă: România și Republica Moldova", *Digi24*, 27 de març de 2013.

⁵⁶ BÁRCENAS, L., LÓPEZ, J., *Los conflictos congelados de la antigua Unión Soviética*. Instituto de Estudios Internacionales y Europeos Francisco de Vitoria, 2011, p. 213.

Avui en dia, “l’unionisme” no compta amb el suport de la majoria de ciutadans de Moldàvia. L’Institut de Recerca Sociològica de Moldàvia va presentar l’any 2018 els resultats d’una enquesta sobre "Vectors externs i opcions de desenvolupament per a Moldàvia", segons la qual, només el 35% dels enquestats votaria per unir-se a Romania amb un possible referèndum sobre aquest tema⁵⁷. És a dir, a Moldàvia el corrent unionista representa una minoria de la població i que per tant, no representa “un perill” real per la població pro-russa, de manera que s’utilitza com a instrument polític de manipulació sobretot pels sectors pro-russos i separatistes de Transnístria.

Ucraïna

L’evolució de la relació entre Moldàvia i Ucraïna al llarg del temps ha estat vinculada tant amb la política interna dels dos Estats com per la relació dels mateixos amb Rússia. En el context actual, en el qual les amenaces a la seguretat nacional de Moldàvia i Ucraïna es multipliquen per decisions unilaterals de la Federació de Rússia, els governs dels dos països es veuen en la situació de reevaluar les relacions bilaterals.

D’aquesta manera, Ucraïna ha experimentat una trajectòria bastant semblant a la de Moldàvia, ja que tampoc ha aconseguit allunyar-se de l’òrbita del Kremlin, seguint també un moviment pendular entre Brussel·les i Moscou. Rússia també ha aconseguit en els últims anys apuntar la seva presència en aquest territori a través de l’annexió de Crimea i els territoris orientals de Donetsk i Lugansk.

Ucraïna s’ha implicat activament en la resolució del conflicte de Transnístria, des dels seus inicis, participant en totes les rondes de negociacions, i a més aportant la seva experiència en la gestió de crisis similars. La seva participació va ser motivada per la xifra del 30% dels habitants en la regió, que són ucraïnesos⁵⁸, per la relació històrica amb Transnístria ja que del 1924 fins al 1940 el territori de la riba esquerra

⁵⁷ “Sondaj: 35% din cetățenii Republicii Moldova ar vota pentru unirea cu România”, *Adevarul.md*, 13 d’abril de 2018.

⁵⁸ NANTOI, O., *Rolul Ucrainei în soluționarea conflictului transnistrean*, Institutul de Politici Publice, 2012 p. 2.

del Dniester era part de la Ucraïna soviètica, com també per interessos estratègics i econòmics.

Ara bé, hi ha un abans i un després de l'anomenada Revolució Taronja d'una nova classe política a Ucraïna l'any 2006, clarament enfrontada amb Moscou per la seva orientació prooccidental. Durant els anys següents al conflicte militar de Transnístria a les autoritats de Kiev no els hi desagradava el sorgiment d'una economia de caràcter delictiu a Transnístria dels quals en van obtenir beneficis. Després de la revolució es va mostrar molt més sensible a la col·laboració amb Chisinau en la resolució dels problemes relacionats sobretot amb les fronteres⁵⁹.

A més, la nova política duanera implementada des de l'any 2006 significava un reconeixement de la integritat territorial de Moldàvia. Amb el nou règim qualsevol empresa que operava a Transnístria estava obligada a registrar-se a Chisinau per tal de poder sortir o entrar per les duanes⁶⁰. D'aquesta manera, quedava prohibit que la mercaderia de Transnístria creués la frontera estatal a través d'Ucraïna sense el segell de duanes de la República de Moldàvia. De totes formes, la pressió cap a la reunificació política via pressió econòmica es va traduir en un bloqueig fronterer de les autoritats secessionistes, amb el suport de Rússia, durant els primers mesos de 2006.

Actualment les autoritats ucraïneses estan interessades en donar suport a Moldàvia en quant a la resolució del conflicte, de manera que a l'agost de 2017 les autoritats de Moldàvia va demanar oficialment a l'ONU que inclogués la qüestió de la retirada de les tropes russes a la riba esquerra del Dniester a l'agenda de les sessions de l'Assemblea General, proposta que rebut suport per part d'Ucraïna⁶¹.

⁵⁹ BÁRCENAS, L., LÓPEZ, J., *Los conflictos congelados de la antigua Unión Soviética*. Instituto de Estudios Internacionales y Europeos Francisco de Vitoria, 2011, p. 197.

⁶⁰ "Transnistria se retrage de la negociere cu Moldova", *BBC ROMANIAN*, 8 de març de 2006.

⁶¹ GRAMADA, A., *Moldova si Ucraina – In cautarea unui compromis complex*, Friedrich Ebert, 2017, p. 6.

3.2. Organitzacions Internacionals: UE, OSCE i les NU

La UE

La implicació de la UE en el conflicte de Transnístria durant els anys 90' va ser bastant reduïda, de manera que no va ser fins l'any 2005 va que va mostrar interès en la resolució de la controvèrsia amb la seva participació en la Ronda de Negociacions 5+2 en qualitat d'observador, l'apertura de la Delegació de la UE a Moldàvia i la designació d'un representant especial de la UE per la resolució del conflicte.

La Missió d'Assistència Fronterera de la Unió Europea a la República de Moldàvia i Ucraïna (EUBAM) va ser una de les principals iniciatives de la UE. En aquest sentit, els primers informes sobre la situació a Transnístria van concloure amb la qualificació de la zona com autèntic forat negre a Europa per al trànsit de persones, drogues, armes, crim organitzat, emigració il·legal, i corrupció generalitzada⁶². La Missió s'inscriu dins del marc de la política europea de veïnat, amb l'objectiu de millorar la vigilància i el control de la circulació de béns i persones entre els dos països. La seva incorporació es va realitzar a petició dels presidents ucraïnès i moldau que van demanar ajuda a la Unió Europea per establir un control duaner internacional en el tram de la frontera entre Moldàvia i Ucraïna corresponent Transnístria, així com un sistema de vigilància de aquesta frontera⁶³.

Amb l'ingrés de Romania a la UE, el conflicte va agafar una altra dimensió i importància, de manera que va incrementar la necessitat d'una major implicació europea en la resolució del mateix, ja que Transnístria es troba a només 100 km distància de les fronteres de la UE. Així l'any 2013 el cap de la delegació de la UE a Moldàvia, Wicher Slagter, al signar l'acord d'inauguració del Centre d'Informació Europea a Tiraspol, va declarar: "Transnístria necessita saber més sobre la integració europea, ja que es troba a només una hora distància de la frontera

⁶² SUSHKO, O., "EU initiatives for border management in its Eastern neighbourhood", *The International Spectator*, 4, 2006, p .43

⁶³ Memoràndum d'acord entre la Comissió Europea, el Govern de la República de Moldàvia i el Govern d'Ucraïna, de 7 d'octubre de 2005, relatiu a la Missió d'assistència fronterera de la Unió Europea a la República de Moldàvia i Ucraïna.

amb la UE”⁶⁴. L’any 2014 es va signar l’Acord d’Associació de la UE amb Moldàvia, en el qual un dels compromisos que assumeix Moldàvia és el de millorar les relacions amb Transnístria de cara a una possible resolució del conflicte. Les autoritats moldaves eren conscients de que una futura adhesió a la UE no seria possible sense haver solucionat prèviament la qüestió de Transnístria i en conseqüència van concedir facilitats als agents econòmics de la regió simplificant els procediments de registre i obtenció de llicències d’activitat per tal de beneficiar-se d’un règim comercial preferent en relació amb els punts de venda de la UE. A més, cal destacar que el 2017 el volum d’exportacions de la regió de Transnístria al mercat de la UE va representar el 65% del volum total de les exportacions. Segons les dades de la Cambra de registre estatal, al voltant de 2.500 empreses situades a la riba esquerra del Dniester poden activar dins de la ALSAC, que forma part de l’Acord d’Associació amb Moldàvia⁶⁵.

Ara bé, la prioritat segueix estant en la concreció de la retirada de la divisió XIX de l’exercit rus, tantes vegades demandada i ajornada des de 1992. La UE considera imprescindible la retirada de l’armament i les tropes de Rússia, prevista en els compromisos adquirits a la Cimera de l’OSCE celebrada a Istanbul el 1999 i confirmada en el 10è Consell Ministerial de l’OSCE celebrat a Porto el 2002, i considera que és el principal motiu de l’actual *statu quo* de Transnístria⁶⁶. Tot i la seva implicació en la resolució del conflicte, l’organització encara no juga un paper essencial en allò que es podria anomenar la contribució a la solució viable de la qüestió Transnístria.

L’OSCE

Organització internacional que ha estat present a la zona conflictiva des dels primers moments. La missió es va establir a Moldàvia el 1993 amb l’objectiu de facilitar una solució política de desenvolupament integral i sostenible del conflicte

⁶⁴ “Oficial UE: Transnistria se află doar la o oră distanță de la granița cu UE”, *Timpul.md*, 10 de desembre de 2013.

⁶⁵ ASSOCIACIÓ PER LA DEMOCRÀCIA PARTICIPATIVA, *Raport Moldova de la promisiuni la realizari: 2014-2018*, 2018, p. 31-32.

⁶⁶ PARLAMENT EUROPEU, “Resolució del Parlament Europeu sobre Moldàvia”, P5_TA(2003)0604, 17 de desembre de 2003.

d'aquesta regió en tots els seus aspectes, l'enfortiment de la independència, la sobirania i la integritat territorial de Moldàvia, amb un acord sobre l'estatut especial per a Transnístria dins de les fronteres de Moldàvia reconeguda internacionalment⁶⁷. La missió opera a les dues ribes del Dniester, amb oficines a Chisinau, Tiraspol i Bender. Segons la pàgina web de la OSCE el seu pressupost per al 2017 va ser de 2 164 000 €.

Entre les accions realitzades per la OSCE en quant a la negociació del conflicte, cal destacar el memoràndum sobre l'estatut de Transnístria, maig de 1997, i la seva confirmació en la cimera d'Istanbul de la OSCE, novembre 1999, en el qual es va aconseguir el reconeixement de la integritat territorial moldava confirmant les fronteres existents en el moment de la seva independència i, per tant, abans de la secessió de Transnístria. A més, es va confirmar el compromís de la retirada definitiva de la divisió XIV de l'exèrcit rus abans de la finalització de l'any 2002. A partir del incompliment d'aquest acord ens trobem amb l'ajornament *sine die* dels esmentats compromisos, ja que els intents de solució que passaven per projectes de federalització de la república a través de diferents entitats contemplades en el Document de Kíev i en el Memoràndum Kozak van ser ràpidament desestimats per Moldàvia⁶⁸.

Des del 2005 es celebren rondes de negociacions en el format 5+2, que compten amb Rússia, Ucraïna, i l'OSCE en qualitat de mediadors; i EUA i la UE en qualitat d'observadors. L'OSCE s'implica sobretot en el procés de retirada de les tropes russes del territori moldau que segueixen en la regió des del 1992. A més, la missió realitza projectes pel que fa el desarmament i el control de les armes en la regió de Transnístria, drets humans, democràcia, lluita contra el tràfic de persones, llibertat de la premsa i altres.

⁶⁷ OSCE, "CSCE Mission to the Republic of Moldova", doc. CSCE/19-CSO/Journal, No.3. Annex 3, 4 de febrer de 1993, disponible a: <https://www.osce.org/moldova/41137?download=true> [consultada el 2 de maig de 2019].

⁶⁸ BARCENAS, *et al.*, "Los conflictos congelados...", *op. cit.*, p. 197.

Malgrat els intents, i les nombroses rondes de negociacions que s'han celebrat fins ara no s'han assolits uns acords efectius que comportin la retirada de les tropes russes i la solució del conflicte. En la última ronda del format 5+2, el màxim “assoliment” va ser un acord pel que fa la participació dels vehicles de Transnístria en el trànsit internacional. Els informes de les rondes de negociacions és limiten a frases com: “Progrés en les negociacions”, “Chisinau i Tiraspol han demostrat un compromís real per avançar en el procés de regulació”, “És necessari seguir consolidant la confiança entre les dues parts” que realment parlen sobre la falta d'efectivitat dels actuals instruments que té el DI en quant la solució dels conflictes congelats.

Les NU

Amb la dissolució de la URSS, diferents repúbliques que la componien van demanar l'adhesió a l'Organització. D'aquesta forma Moldàvia s'hi va afegir just després d'haver declarat la seva independència, en ple conflicte en la regió de Transnístria. El paper jugat per l'ONU durant i després del va ser poc significatiu i es va limitar a l'enviament d'una missió d'observadors després del cessament de les hostilitats.

L'any 2018 l'Assemblea General de les Nacions Unides va aprovar un projecte de resolució que confirmava la presència il·legal de tropes militars russes al territori de la República de Moldàvia i exigia la seva retirada completa i incondicional⁶⁹. El representant rus va criticar el vot del 22 de juny i va dir que podria ser perjudicial per a la solució del conflicte transnistrià i per a l'acostament entre les dues ribes del Dniester. L'administració no reconeguda de Tiraspol també va criticar la resolució, afirmant que no es podia prendre cap decisió sobre la retirada de les tropes russes de la regió sense tenir en compte la seva opinió⁷⁰.

Segons els experts, la resolució de l'ONU sobre Moldàvia és simbòlica. Vlad Lupan, ex-ambaixador de Moldàvia a l'ONU, adverteix que l'ONU no imposa cap condició

⁶⁹ AGNU, “Retirada completa i incondicional de les forces militars estrangeres del territori de la República de Moldàvia”, Resolució 72/282, 22 de juny de 2018.

⁷⁰ “ONU cere retragerea trupelor rusești din R.Moldova”, *Radio Europa Libera*, 25 de juny de 2018.

exacta a Rússia per a l'evacuació de l'exèrcit, ni tan sols va començar el debat per substituir la missió russa de manteniment de la pau. Tot i que, a nivell de retòrica, el primer ministre va reiterar, després de l'aprovació de la resolució, que "la missió militar de manteniment de la pau hauria de ser substituïda per una missió civil perquè ha esgotat el seu mandat". En tot cas, la resolució de l'ONU és un èxit, no una victòria per a Moldàvia: "Moldàvia no pot resoldre el seu problema amb l'enclavament separatista només a través de resolucions i tribunals d'algunes organitzacions internacionals. Hem de crear polítiques i mecanismes interns per canviar la situació interna"⁷¹.

4. SUBJECTIVITAT INTERNACIONAL DE TRANSNÍSTRIA

Generalment un Estat reuneix en la seva plenitud totes les característiques que es deriven de ser un subjecte de dret internacional, però fins a quin punt un Estat de facto pot arribar a ser subjecte de DI? En la descripció d'Estat d'organització independent sobre una base territorial apareixen els tres elements bàsics per poder considerar-se un Estat: la població, el territori i l'organització política (govern *lato sensu*) abrigats sota la idea global i bàsica de la sobirania. Aquesta caracterització proposada algun cop en la jurisprudència internacional (en la sentència del 1 d'agost de 1929 del tribunal arbitral mixt alemany-polac, assumpte de la Deutsche Continental Gas-Gesellschaft contra l'Estat polac), és utilitzada en la Convenció sobre els drets i deures dels Estats adoptada per la setena Conferència Interamericana i signada a Montevideo el 26 de desembre de 1993 que diu en el seu art. 1: "L'estat, com a persona de Dret internacional, ha de reunir les condicions següents: 1) població permanent, 2) territori determinat, 3) govern, 4) capacitat d'entrar en relacions amb els altres estats"⁷².

⁷¹ CALUGAREANU, V., "Rússia s'ha scos blindatele pe străzi, în Transnistria, după Rezoluția ONU", *FOCUS*, 24 de juny de 2018.

⁷² DIEZ DE VELASCO, M., *Instituciones del Derecho Internacional Público*, 18ª ed., Tecnos, 2013, p. 279.

Tal i com s'explica en el punt anterior del treball, Transnístria tot i que de manera discutible, en certa forma compleix amb els tres primers requisits, és a dir compta amb un conjunt de persones que habiten de manera permanent el territori, que són d'una composició ètnica diversa però estan unides pel vincle de la "nacionalitat" transnitrana, en un territori on les forces separatistes tenen el control total i amb una organització política encarregada de duu a terme l'activitat social de "l'Estat".

Però aquí hi ha un altre element important que s'ha de tenir en compte de cara a la subjectivitat internacional d'un estat, i és la seva independència davant d'altres estats, ja que l'estat sobirà es caracteritza per no dependre de cap altre subjecte del DI⁷³. Un principi derivat de la noció de sobirania és el principi de no intervenció en els assumptes interns dels altres Estats, que apareix reconegut en la Resolució 2626 de la AG de les NU: "cap Estat o grup d'Estats té el dret a intervenir directa o indirectament, sigui quina sigui la raó, en els assumptes interns o externs de qualsevol altre estat", i més "no només la intervenció armada, sinó també qualsevol altra forma d'ingerència o d'amenaça atemptatòria a la personalitat de l'Estat, o dels elements polítics, econòmics i culturals que el constitueixen, són violacions del Dret Internacional, quedant prohibits, en concret el recurs a mesures econòmiques, polítiques o de qualsevol altra índole per coaccionar a un altre Estat, i l'ús de la força per privar els pobles de la seva identitat nacional⁷⁴. Donada la implicació de Rússia des dels inicis del conflicte, amb la intervenció de XIV exèrcit rus que no ha sigut retirat fins avui en dia, amb la dependència total de Transnístria dels recursos naturals russos i de les ajudes econòmiques concedides, difícilment podem parlar d'un "Estat" independent i sobirà i per tant subjecte de dret internacional.

En tot cas i suposant que compleix amb els tres requisits per ser un estat, analitzarem el grau de subjectivitat internacional de Transnístria a través de la participació en la celebració dels tractats, de ius legationis de l'estat, la participació en Organitzacions internacionals i conferències internacionals i el reconeixement internacional.

⁷³ BARBERIS, J., *Los sujetos del Derecho internacional actual*, 8ª ed., Madrid, 1989, p. 41.

⁷⁴ Vide, DIEZ DE VELASCO, *Instituciones del Derecho...*, op cit., p. 287.

4.1. El *treaty making power*

El *treaty making power* o la celebració de tractats és una forma de reconeixement tàcita, un signe evident per part d'un Estat de reconèixer a un Estat nou. Transnístria ha celebrat únicament acords amb d'Abkhàzia, d'Ossètia del Sud i Rússia publicats a la pàgina web del Ministeri d'Afers Exteriors de Transnístria⁷⁵.

Acords amb ens federats de Rússia

Protocol sobre la cooperació comercial, econòmica, científica, tècnica i cultural entre la regió de Vologda i la República Moldava de Transnístria, 1 de setembre de 1998.

Acord sobre els principis de la cooperació comercial, econòmica i científica i tècnica entre el Govern de la República Moldava de Transnístria i l'Administració de Sant Petersburg, 16 juny 1997.

Acords amb regions d'Ucraïna

Acord sobre el comerç i la cooperació econòmica, científica, tècnica i cultural Transnistria i la regió d'Odessa, 27 de juliol de 1998.

Acord sobre la cooperació socioeconòmica, científica, tècnica, legal i cultural entre Transnistria i la regió de Vinnitsa d'Ucraïna.

En els acords signats amb Rússia, Transnístria figura com a “República de Transnístria”, és a dir, té una consideració d'Estat mentre que ens els acords amb Ucraïna, figura com una regió de Moldàvia i es parla únicament “del govern de Transnístria”⁷⁶.

⁷⁵ MINISTERI D'AFERS EXTERIORS DE LA RMT, *Acords Internacionals*, disponible a: <http://mfa-pmr.org/ru/agreements> [consultada el 14 de gener de 2019].

⁷⁶ Acords amb Ucraïna: “Правительство Приднестровья и Государственная Администрация Винницкой области...” traduït al català: “El govern de Transnístria i l'administració estatal de

Acords amb Abkhàzia

Acord sobre el reconeixement mutu i l'equivalència de documents pel que fa el nivell d'educació i (o) qualificacions, títols i certificats acadèmics, 25 d'octubre de 2016.

Acord sobre la lliure circulació entre els dos "Estats", 25 d'octubre de 2016.

Acord de cooperació entre el Banc republicà de Transnístria i el Banc Nacional de la República d'Abkhàzia, 22 de gener de 2013.

Acord de cooperació en matèria de política de joventut, educació de nens i joves, 26 d'octubre de 2011.

Acord amb el Ministeri de Cultura de la República d'Abkhàzia sobre la cooperació en el camp de la cultura, 29 de setembre de 2006.

Acord amb el el Ministeri d'Educació de la República d'Abkhàzia sobre la cooperació en el camp de l'educació, 29 de setembre de 2006.

Acord amb el Ministeri d'Educació sobre la cooperació en el camp de l'esport, 29 de setembre de 2006.

Acord sobre el comerç, la cooperació econòmica, científica, tècnica i cultural, 22 de desembre de 2006.

Acord sobre amistat i cooperació, 22 de gener de 1993.

Vinnitsa...". Mentre que en els acords amb Rússia: "Правительство Приднестровской Молдавской Республики и Администрация Санкт-Петербурга...", traduït al català: "El govern de la República Moldava de Transnístria i l'Administració de Sant Petersburg...".

Acords amb Ossètia del Sud

Acord d'amistat, cooperació i associació, 3 de febrer de 2011.

Acord de cooperació entre el Ministeri d'Hisenda de la RMT i el Ministeri d'Hisenda de d'Ossètia del Sud, 7 de juliol de 2009.

Acord de cooperació entre els ministeris de justícia dels dos “Estats”, 21 de setembre de 2009.

Acord sobre la cooperació en els camps de la informació i la difusió, 17 de juny de 2009

Acord sobre assistència jurídica i cooperació, 16 de juny de 2009.

Acord de cooperació entre les Cambres de Comerç i Indústria dels dos “Estats”, 4 de juliol de 2008.

Acord de cooperació comercial, econòmica, científica, tècnica i cultural, 4 de juliol 2008.

Acord de cooperació entre els inisteris d'Interior dels dos “Estats”, 21 de setembre de 2007.

Acord sobre amistat i cooperació, 12 d'octubre de 1994.

Acords entre els “Estats” membres de la Comunitat “Per a la democràcia i els drets de les nacions”

Acord sobre les bases organitzatives i legals de la cooperació humanitària dels “Estats” membres de la comunitat, 4 de novembre de 2007.

Acord sobre la base d'assistència jurídica en matèria civil, familiar i penal, 4 de novembre de 2007.

Carta de la Comunitat “Per a la democràcia i els drets de les nacions”, 4 de novembre de 2007.

5.2. *Ius legationis*

5.2.1 Dret de legació actiu

L'acció exterior de Transnístria és molt precària, de manera que les úniques relacions que estableix són amb països de facto i amb Rússia. Pel que fa el dret de legació actiu, és a dir, la possibilitat que el subjecte estableixi representacions permanents o ad hoc davant d'altres subjectes de DI, al mes de gener d'aquest any ha tingut lloc l'obertura de l'Oficina de Representació Oficial de la República de Transnístria. Segons el Ministeri d'Afers Externs de la Federació Russa, l'oficina és una fundació socio-cultural de cooperació entre Rússia i Transnístria. Aquesta afirmació va en contradicció amb les declaracions del cap de l'oficina, el Leonid Manakov segons el qual s'està preparant una base de dades amb els ciutadans de Transnístria que resideixen a Rússia. En la mateixa línia que el cap d'oficina, el ministre d'affers externs de Transnístria, en Vitalie Ignatiev, va declarar que d'aquesta manera Transnístria tindrà un instrument diplomàtic més, de la mateixa manera que les repúbliques Ossètia del Sud i Abkhàzia⁷⁷. Ignatiev va evidenciar que la principal funció de l'oficina és la d'oferir serveis als ciutadans de Transnístria que viuen a Rússia, ja que han tingut un paper molt important en el desenvolupament de la república⁷⁸.

⁷⁷ “Transnistria își va deschide reprezentanță la Moscova”, *TV8*, 13 de gener de 2019.

⁷⁸ “Открыто Официальное представительство ПИМР в городе Москва”, *Web Oficial de Kostantin Zatulin*, 23 de gener de 2019, disponible a: <https://zatulin.ru/otkryto-oficialnoe-predstavitelstvo-pmr-v-gorode-moskva/> [consultada 3 de març de 2019].

Imatge 8: Oficina de Representació Oficial de Transnístria a Rússia.
“Открыто Официальное представительство...” *op.cit.*, 2019.

Estem parlant per tant d'una oficina que segons les autoritats de la RMT forma part dels “instruments diplomàtics” de Transnístria i que *de facto* pot tenir les competències d'un consolat.

Després de l'obertura de l'oficina de representació oficial de Transnistria a Moscou, les autoritats de la RMT van anunciar la seva intenció d'obrir oficines de representació similars a Kíev i Brussel·les.

Segons Ignatiev, ministre d'Afers Exteriors de Transnístria, el líder de la república no reconeguda de Transnistria, Vadim Krasnoselsky, va iniciar els tràmits a través del Ministeri d'Afers Exteriors per obrir oficines oficials de representació de Transnistria a les ciutats mencionades anteriorment⁷⁹.

La resposta d'Ucraïna en aquest sentit va venir per part del secretari de premsa del Ministeri d'Afers Exteriors: "Ucraïna ja té una missió diplomàtica: l'Ambaixada de la República de Moldàvia. Transnistria forma part de Moldàvia i Ucraïna, com a país de garantia, continuarà amb els seus esforços per ajudar a resoldre el problema transnistrà"⁸⁰.

Ara bé, Transnístria manté relacions diplomàtiques importants amb els tres estats *de facto* que li han donat reconeixement, en dos dels quals té representació permanent. La primera Oficina de Representació Oficial de Transnístria (consulat)

⁷⁹ “Transnistria wants its consulate in Kyiv”, *112.International*, 29 de gener de 2019.

⁸⁰ “Ukraine won't open embassy of Transnistria”, *Ukrinform*, 13 de febrer de 2019

a l'estranger es va inaugurar l'any 2007 a la República Abkhàzia⁸¹ succeïda per l'ambaixada constituïda a Ossètia del Sud l'any 2010.

5.1.2 Dret de legació passiu

Quan parlem del ius legationis, ens hem de referir també a la possibilitat de que altres subjectes de DI estableixin representacions permanents o ad hoc davant de l'estat en qüestió, és a dir, el dret de legació passiu.

En aquest sentit, Transnístria compta amb una Oficina Consular de la Federació Russa que es va obrir el 2014, malgrat les declaracions anteriors a l'obertura de l'oficina, del president de Moldàvia Nicolae Timofti segons el qual el consolat no s'obrirà fins que Rússia no retiri el seu exèrcit del territori moldau⁸².

L'oficina té la competència de tramitar l'obtenció de la ciutadania russa per part dels antics ciutadans de la URSS, que han nascut abans del 26 de desembre de 1991, que resideixen permanentment a Transnístria i no han obtingut la ciutadania d'un altre estat⁸³.

A part de Rússia, la República d'Abkhàzia i la d'Ossètia del Sud són els únics estats, tot i que de facto, que han establert representacions permanents a Transnístria.

La primera missió diplomàtica a Transnístria va ser la d'Ossètia del Sud, amb la l'obertura del consolat l'any 2007⁸⁴. Un any després, es va emetre el Decret del president de la República d'Abkhàzia sobre l'establiment de la representació oficial

⁸¹ "Pridnestrovie representative office has been successfully operating in Abkhazia for 12 years", *Novosti Pridnestrovyia*, 18 de gener 2019.

⁸² "Timofti: "Un consolat al Federatiei Ruse la Tiraspol nu va apareia cu acordul autoritatilor centrale moldovenesti atat timp cat armata rusa se afla pe teritorial RM", *Protv.md*, 17 de novembre de 2012, disponible a: <http://inprofunzime.protv.md/stiri/politic/timofti-un-consulat-al-rusie-la-tiraspol-nu-va-fi-deschis-atata-1.html> [consultada el 14 de gener de 2019].

⁸³ AMBAIXADA DE LA FEDERACIÓ RUSSA A MOLDÀVIA, *L'obtenció de la ciutadania russa per part dels residents a Transnístria, antics ciutadans de la URSS*, disponible a: https://moldova.mid.ru/web/moldova_md/sectia-consulara-in-deplasare, [consultada el 15 de gener de 2019].

⁸⁴ LA REPRESENTACIÓ OFICIAL DE LA REPÚBLICA D'OSSÈTIA DEL SUD, *Documents que regulen les activitats de la Representació Oficial de la RSO*, disponible: https://ryuo-pmr.org/ryuo-pmr_doc.html [consultada el 15 de gener de 2019].

de la República d'Abkhàzia a la RMT i el 17 de juliol de 2008 a la ciutat de Tiraspol es va inaugurar la representació oficial de la República d'Abkhàzia a la RMT.

El principal objectiu de la representació sent el de contribuir a l'aplicació de les disposicions del Tractat d'Amistat i Cooperació entre la República de Moldàvia i la República d'Abkhàzia del 22 de gener de 1993, en l'Acord sobre Comerç i Cooperació Econòmica, Científica, Tècnica i Cultural entre la República d'Abkhàzia i la RTM, signada a Tiraspol el 22 de desembre de 2006, així com el compliment de les tasques definides pel Ministeri d'Afers Exteriors de la República d'Abkhàzia i l'Administració del president de la República d'Abkhàzia⁸⁵.

5.3. Altres criteris

5.3.1. Reconeixement internacional

El reconeixement internacional d'un estat pot revestir diverses formes, de manera que s'ha de distingir per un costat entre un reconeixement individual i un reconeixement col·lectiu, i per un altre entre un reconeixement exprés i un reconeixement tàcit o implícit. Aquest últim es dedueix de fets concloents com l'intercanvi d'agents diplomàtics, la celebració de un tractat amb el nou Estat o l'adhesió d'aquest a un tractat, com també l'admissió d'un nou estat en una nova organització internacional que s'interpreta com un reconeixement col·lectiu tàcit⁸⁶.

Mitjançant el reconeixement els subjectes de DIP constaten que una determinada entitat política reuneix els requisits que en general es requereixen perquè aquesta entitat politicoterritorial es pugui considerar Estat i en conseqüència sigui subjecte de drets i deures dins de la comunitat internacional⁸⁷. Per tant, el reconeixement

⁸⁵ REPRESENTACIÓ OFICIAL DE LA REPÚBLICA D'ABKHÀZIA A LA RMT, *Informació general*, disponible: <http://abkhazia-pmr.org/categ.php?rzd=pr&ctg=1#> [consultada el 15 de gener de 2019].

⁸⁶ Vide, DIEZ DE VELASCO, *Instituciones del Derecho...*, op cit., p. 287-289.

⁸⁷ PAZ, A., "El caso Kosovo pone en evidencia las falencias del derecho internacional", *Revista Electrónica Cordobesa de Derecho*, 1, 2008, p. 8.

internacional no és una simple formalitat, sinó que en la pràctica té un gran significat, com ho prova la insistència dels nous Estats en aconseguir el reconeixement del major número possible d'Estats i d'organitzacions internacionals ja que és indispensable per l'exercici ple de les competències exteriors i consegüentment per avaluar el grau de subjectivitat de l'estat.

En tot cas, és important mencionar que el reconeixement és un acte declaratiu, no constituïu. És a dir, l'Estat existeix *de iure* des de que concorren en ell els elements bàsics de l'estatalitat, el reconeixement limitant-se a verificar dita circumstància⁸⁸. Llavors tal i com s'ha mencionat anteriorment, Transnístria difícilment compleix amb els elements necessaris per considerar-se un estat i en conseqüència no tindria sentit parlar del seu reconeixement internacional.

Ara bé, a la pràctica és possible distingir un cert aspecte constitutiu del reconeixement internacional, ja que un nou Estat no pot exercitar plenament certs drets fins que no hagi rebut el reconeixement internacional.

Transnístria compta amb el reconeixement internacional de 3 "Estats" amb reconeixement limitat: Abkhàzia, Ossètia del Sud i Nagorno-Karabakh. Cap altre estat ha manifestat el reconeixement exprés de Transnístria com a estat independent. Ens podríem plantejar si l'Oficina Consular de la Federació Russa a Tiraspol i l'Oficina de Representació Oficial de la República de Transnístria és un reconeixement implícit per part de Rússia, ja que les competències que assumeixen són pròpies d'una ambaixada, i per tant, en aquest cas podríem considerar que té un cert grau de subjectivitat internacional.

5.3.2. Participació en organitzacions internacionals

L'admissió d'un nou Estat en una organització internacional - que es podria interpretar en principi com un reconeixement col·lectiu tàcit - implica el reconeixement pels diferents estats membres de l'organització, és una qüestió

⁸⁸ Vide, DIEZ DE VELASCO, *Instituciones del Derecho...*, op cit., p. 285.

controvertida, que, no obstant, tendeix a resoldre's en un sentit negatiu a partir de la consideració del reconeixement com un acte lliure i discrecional i com a tal no obligatori.⁸⁹ És a dir, no necessàriament l'admissió d'un estat en una OI implica el reconeixement de tots els estats membres, com per exemple, Grècia seguida per altres Estats, es va negar a reconèixer a l'antigua República Iugoslava de Macedònia, que és membre de les Nacions Unides.

Transnístria forma part únicament de la Comunitat “Per a la democràcia i els drets de les nacions”, constituïda el 4 de novembre de 2007 i formada per Abkhàzia, Transnístria i Ossètia. Segons els estatuts de la carta de la comunitat “basada en la comunitat històrica dels seus pobles i les relacions establertes entre ells, actuant d'acord amb principis i normes generalment acceptats del dret internacional i sobre la base del reconeixement i la implementació”.

Segons l'art. 1 de la carta, la comunitat es basa en els principis de la igualtat sobirana de tots els seus membres. Els estats membres **són subjectes independents de dret internacional**.

Els objectius de la Comunitat són: la cooperació en àmbits polítics, econòmics, ambientals, humanitaris, culturals i d'altres;..., garantir els drets humans i les llibertats fonamentals d'acord amb principis i normes generalment reconeguts del dret internacional; cooperació entre els estats membres per garantir la pau i la seguretat internacional, incloent la promoció d'una solució pacífica definitiva i integral de les relacions entre els estats membres de la Comunitat amb Geòrgia i la República de Moldàvia;..., assistència judicial mútua i cooperació en altres àmbits de les relacions jurídiques; cooperació política, informativa, econòmica i d'altres amb tercers països, **principalment amb la Federació de Rússia**⁹⁰.

Amb tot i això, la Comunitat “Per a la democràcia i els drets de les nacions”, tot i preveure el contrari en la seva Carta de Constitució, està formada per “Estats” membres que no són subjectes de DI. Per tant és bastant qüestionable la pròpia

⁸⁹ Vide, DIEZ DE VELASCO, *Instituciones del Derecho...*, op cit., p. 287.

⁹⁰ Carta de la Comunitat “Per a la democràcia i els drets de les nacions”, 4 de novembre de 2007, disponible: <http://mfa-pmr.org/ru/gnk> [consultada el 5 d'abril de 2018].

subjectivitat de l'organització, ja que una de les formes més importants per determinar la subjectivitat internacional d'un determinat ens, és la celebració dels tractats o d'acords (és més freqüent que els Tractats constitutius atribueixin a les OIs competències per celebrar acords que no pas tractats). Els únics "acords" que ha celebrat la Comunitat són entre els "Estats" membres i per tant, no té capacitat de contraure obligacions amb subjectes de DI. Tampoc trobem altres indicis de la seva subjectivitat com el d'establir relacions diplomàtiques internacionals, participar en procediments de solució de diferències internacionals o contraure responsabilitat internacional. Les úniques relacions que estableix són amb Rússia en virtut dels seus interessos polítics, estratègics i econòmics en aquests territoris.

5. CONCLUSIONS

Al llarg d'aquest treball hem tractat i analitzat diversos aspectes dels conflictes congelats amb especial referència al cas de Transnístria, i podem extreure les següents conclusions:

Primer. La resolució pacífica de les controvèrsies internacionals no és una obligació de resultat, sinó de comportament ja que l'art. 33 de la Carta diu que "*tractaran de buscar-li solució*", i igualment la Resolució 2625 (XXV) assenyala que les parts "*procuraran arribar a un arranjament*". Per aquest motiu ens trobem davant d'una precarietat de la societat internacional en quant a la solució de diferències entre els Estats, que no obliga ni té els instruments necessaris per assegurar la resolució dels de dites controvèrsies. D'aquesta manera, en el territori de l'antiga URSS ens trobem amb nombrosos conflictes congelats, que perduren en el temps, lluny d'una solució eficient pels Estats implicats. Aprofitant aquestes circumstàncies, Rússia *de facto*, controla aquests territoris i probablement a llarg termini se'ls acabarà apropiant *de iure*.

Segon. Els conflictes congelats segueixen un patró similar en el qual Rússia es beneficia de la "inestabilitat controlada" en totes aquestes regions autoproclamades independents. Així, per tal de satisfer els seus interessos geopolítics, estratègics i

econòmics utilitza els drets de les minories ètniques com a pretext per impulsar i justificar les ajudes militars proporcionades als règims secessionistes.

Tercer. El paper que Rússia va consolidant en els *frozen conflicts* té una triple dimensió: “pacificadora, mediatadora i estat-garantista”. Díficilment es pot arribar a una solució de la controvèrsia quan Rússia juga un paper de negociadora en un conflicte del qual *de facto* n’és part. Per entendre-ho millor, imaginem-nos una competició en la qual en la figura de la mateixa persona hi trobem el boxejador, l’àrbitre i l’organitzador.

Quart. Des de la Declaració Unilateral d’Independència, les autoritats secessionistes de Transnístria han aconseguit construir un pseudoestat amb un lideratge polític organitzat i un control sobre el territori definit, però amb una forta dependència política i econòmica de Rússia. D’aquesta manera no compleix amb els elements d’un Estat sobirà i independent que es caracteritza per no dependre d’un altre subjecte del DI. Donada la implicació de Rússia des dels inicis del conflicte, amb la intervenció del XIVè exèrcit rus que no ha sigut retirat fins avui en dia (2019), amb la dependència total de Transnístria dels recursos naturals russos i de les ajudes econòmiques concedides, difícilment podem parlar d’un “Estat” sobirà i, per tant subjecte de DI.

Cinquè. La regió de Transnístria té una gran importància militar per Rússia, de manera que el Kremlin utilitza la presència de les seves tropes en dos sentits. Per una banda, es reflecteix en un mecanisme de pacificació, i per altra banda, apareix com a eina per mantenir els interessos russos a la regió. El segon interès sembla més important per Rússia, sobretot en el context actual de l’enfocament geopolític del conflicte de Transnístria. La presència militar cada cop més visible d’Occident a la zona de l’Est d’Europa, està percebuda per Moscou com una amenaça estratègica.

Sisè. Avui en dia, “l’unionisme”, o la reunificació de Moldàvia amb Romania, no compta amb el suport de la majoria de ciutadans de Moldàvia, de manera que només un 35 % de la població votaria per unir-se en un possible referèndum. Malgrat això, històricament, la possible reunificació de Moldàvia amb Romania ha sigut hàbilment instrumentalitzada, tant per les elits secessionistes de Transnístria

(perquè així Rússia es podria annexar a Transnístria), com per Moscou, de manera que quan es va encendre la flama del conflicte l'any 1992 es va conformar com el principal argument dels separatistes i de les forces polítiques de Rússia. Actualment segueix sent un instrument polític de manipulació per les forces pro-russes.

Setè. Les nombroses Rondes de Negociacions en el format 5+2 amb la participació de la OSCE com a mediador, i la UE i els EUA com a observadors, no han aconseguit assolir uns acords efectius que comportin la retirada de les tropes russes i la solució del conflicte. Els informes de les Rondes de Negociacions és limiten a frases com: “Progrés en les negociacions”, “Chisinau i Tiraspol han demostrat un compromís real per avançar en el procés de regulació”, “És necessari seguir consolidant la confiança entre les dues parts”, que realment parlen sobre la falta d'efectivitat dels actuals instruments que té el DI en quant a la resolució dels conflictes congelats.

Vuitè. La implicació de Rússia des dels inicis del conflicte, amb la intervenció del XIVè exèrcit rus, que no ha sigut retirat fins avui dia és una vulneració del principi de no intervenció en els assumptes interns dels altres Estats, en aquest cas de Moldàvia, que apareix reconegut en la Resolució 2626 de la AG de les NU: “cap Estat o grup d'Estats té el dret a intervenir directa o indirectament, sigui quina sigui la raó, en els assumptes interns o externs de qualsevol altre estat”, i més “no només la intervenció armada, sinó també qualsevol altra forma d'ingerència o d'amenaça atemptatòria a la personalitat de l'Estat, o dels elements polítics, econòmics i culturals que el constitueixen, són violacions del Dret Internacional, quedant prohibits, en concret el recurs a mesures econòmiques, polítiques o de qualsevol altra índole per coaccionar a un altre Estat, i l'ús de la força per privar els pobles de la seva identitat nacional.

Novè. Per tal d'esbrinar el grau de subjectivitat de Transnístria, s'ha analitzat el *treaty making power*, el *ius legationis* de “l'Estat”, així com el seu reconeixement internacional i la seva participació en Organitzacions i conferències internacionals, de manera que s'ha pogut concloure que si bé la regió autoproclamada “Estat” no és un subjecte de DI (ja que no reuneix tots els elements d'un “Estat”), si que té un cert grau de subjectivitat, doncs per exemple duu a terme acords amb Rússia, té

“representacions diplomàtiques” acreditades. Tanmateix les relacions exteriors més importants les estableix amb “Estats” *de facto* com d'Abkhàzia, d'Ossètia del Sud i Nagorno Karabakh.

Igualment, el seu reconeixement internacional es limita a les tres regions mencionades anteriorment. Ara bé, es podria interpretar com un reconeixement implícit per part de Rússia l'obertura de l'Oficina Consular de la Federació Russa a Tiraspol i l'Oficina de Representació Oficial de la “República” de Transnístria a la mateixa Federació Russa, ja que les competències que assumeixen ambdós representacions són pròpies d'una ambaixada.

Desè. Classificar el conflicte únicament com a interètnic no s'ajusta a la complexitat del cas, ja que tal i com s'ha pogut comprovar, està motivat sobretot per qüestions econòmiques, polítiques i estratègiques. Així, els secessionistes de Transnístria, estan recolzats per Moscou, mitjançant instruments de pressió polítics, diplomàtics, informatius i econòmics. A més, si mirem el mapa ètnic de la regió, ens indica varietat i certa “proporcionalitat” en la composició ètnica de la població de manera que hi viuen un 33% de moldaus, un 34 % de russos, 27 % ucraïnesos i un 6 % altres ètnies. Això evidencia que es tracta en puritat d'un conflicte més aviat polític que juga a favor dels interessos de les elits de Transnístria, així com de Rússia.

BIBLIOGRAFIA

I. Documents

1. Tractats i altres acords⁹¹ internacionals

1.1.Tractats internacionals

Acord d'Associació de la UE amb Moldàvia, 14 de juny de 2014.

Acord entre la Comissió Europea, el Govern de la República de Moldàvia i el Govern d'Ucraïna, relatiu a la Missió d'assistència fronterera de la Unió Europea a la República de Moldàvia i Ucraïna, de 7 d'octubre de 2005.

Tractat de Montevideo, sobre els Drets i Deures dels Estats, 26 de desembre de 1993.

Tractat de les Forces Armades Convencionals a Europa, 19 de novembre de 1990.

Carta de les Nacions Unides, 26 de juny de 1945.

1.2. Acords celebrats per Transnístria

1.2.1. Acords amb ens federats de Rússia

Protocol sobre la cooperació comercial, econòmica, científica, tècnica i cultural entre la regió de Vologda i la República Moldava de Transnístria, 1 de setembre de 1998.

⁹¹ És important mencionar que no són acords com a tal, ja que una de les parts no és subjecte de dret internacional.

Acord sobre els principis de la cooperació comercial, econòmica i científica i tècnica entre el Govern de la República Moldava de Transnístria i l'Administració de Sant Petersburg, 16 juny 1997.

1.2.2. Acords amb regions d'Ucraïna

Acord sobre el comerç i la cooperació econòmica, científica, tècnica i cultural Transnístria i la regió d'Odessa, 27 de juliol de 1998.

Acord sobre la cooperació socioeconòmica, científica, tècnica, legal i cultural entre Transnístria i la regió de Vinnitsa d'Ucraïna.

1.2.3. Acords amb Abkhàzia

Acord sobre el reconeixement mutu i l'equivalència de documents pel que fa el nivell d'educació i (o) qualificacions, títols i certificats acadèmics, 25 d'octubre de 2016.

Acord sobre la lliure circulació entre els dos "Estats", 25 d'octubre de 2016.

Acord de cooperació entre el Banc republicà de Transnístria i el Banc Nacional de la República d'Abkhàzia, 22 de gener de 2013.

Acord de cooperació en matèria de política de joventut, educació de nens i joves, 26 d'octubre de 2011.

Acord amb el Ministeri de Cultura de la República d'Abkhàzia sobre la cooperació en el camp de la cultura, 29 de setembre de 2006.

Acord amb el el Ministeri d'Educació de la República d'Abkhàzia sobre la cooperació en el camp de l'educació, 29 de setembre de 2006.

Acord amb el Ministeri d'Educació sobre la cooperació en el camp de l'esport, 29 de setembre de 2006.

Acord sobre el comerç, la cooperació econòmica, científica, tècnica i cultural, 22 de desembre de 2006.

Acord sobre amistat i cooperació, 22 de gener de 1993.

1.2.4. Acords amb Ossètia del Sud

Acord d'amistat, cooperació i associació, 3 de febrer de 2011.

Acord de cooperació entre el Ministeri d'Hisenda de la RMT i el Ministeri d'Hisenda de d'Ossètia del Sud, 7 de juliol de 2009.

Acord de cooperació entre els ministeris de justícia dels dos "Estats", 21 de setembre de 2009.

Acord sobre la cooperació en els camps de la informació i la difusió, 17 de juny de 2009

Acord sobre assistència jurídica i cooperació, 16 de juny de 2009.

Acord de cooperació entre les Cambres de Comerç i Indústria dels dos "Estats", 4 de juliol de 2008.

Acord de cooperació comercial, econòmica, científica, tècnica i cultural, 4 de juliol 2008.

Acord de cooperació entre els ministeris d'Interior dels dos "Estats", 21 de setembre de 2007.

Acord sobre amistat i cooperació, 12 d'octubre de 1994.

1.2.5. Acords entre els “Estats” membres de la Comunitat “Per a la democràcia i els drets de les nacions”

Acord sobre les bases organitzatives i legals de la cooperació humanitària dels “Estats” membres de la comunitat, 4 de novembre de 2007.

Acord sobre la base d’assistència jurídica en matèria civil, familiar i penal, 4 de novembre de 2007.

Carta de la Comunitat “Per a la democràcia i els drets de les nacions”, 4 de novembre de 2007.

1.2.6 Altres acords

Acord de cooperació entre Transnístria i el Comissari dels drets humans sota la presidència de la República d'Abkhàzia, el Comissari dels drets humans sota la presidència de la República d'Ossètia del Sud, 1 d'octubre de 2008.

Acord d’amistat, cooperació i assistència mútua entre la República d'Abkhàzia i la Federació de Rússia, signada a Moscou el 17 de setembre de 2008.

2. Documents d’Organitzacions Internacionals

AGNU, Resolució 2625 (XXV), “Declaració sobre els principis de Dret Internacional referents a les relacions d'amistat i la cooperació entre els Estats de conformitat amb la Carta de les Nacions Unides”, de 24 d'octubre de 1970.

PARLAMENT EUROPEU, “Resolució del Parlament Europeu sobre Moldàvia”, P5_TA(2003)0604, 17 de desembre de 2003.

OSCE, “Carta sobre la Seguretat Europea”, signada a la Cimera d’Istanbul, 19 de novembre de 1999.

OSCE, “CSCE Mission to the Republic of Moldova”, doc. CSCE/19-CSO/Journal, No.3. Annex 3, 4 de febrer de 1993, disponible a: <https://www.osce.org/moldova/41137?download=true> [consultada el 2 de maig de 2019].

AGNU, Resolució 72/282 , “Retirada completa i incondicional de les forces militars estrangeres del territori de la República de Moldàvia”, 22 de juny de 2018.

3. Altres documents

AMBAIXADA DE LA FEDERACIÓ RUSSA A MOLDÀVIA, *L’obtenció de la ciutadania russa per part dels residents a Transnístria, antics ciutadans de la URSS*, disponible a: https://moldova.mid.ru/web/moldova_md/sectia-consulara-in-deplasare, [consultada el 15 de gener de 2019].

ASSOCIACIÓ PER LA DEMOCRÀCIA PARTICIPATIVA, *Raport Moldova de la promisiuni la realizari: 2014-2018*, 2018.

OFICINA NACIONAL D’ESTADÍSTICA DE MOLDÀVIA, *Cens de la població 2014*, disponible a <http://www.statistica.md/newsview.php?l=ro&idc=30&id=5582&parent=0> [consultat el 2 de maig de 2019].

MINISTERI D’ECONOMIA DE LA REPÚBLICA DE TRANSNISTRIA, *Dades estadístiques anuals.*, 2018.

MINISTERI D’AFERS EXTERIORS DE LA RMT, *Acords Internacionals*, disponible a: <http://mfa-pmr.org/ru/agreements> [consultada el 14 de gener de 2019].

PRESIDÈNCIA DE LA REPÚBLICA DE MOLDÀVIA, *Declaració d’independència de Moldàvia*, 27 d’agost de 1991.

“ПРЕЗИДЕНТ ПМР: ТЕРМИН «ТРАНСНИСТРИЯ» - ОККУПАЦИОННОЕ ПОНЯТИЕ, ОСКОРБИТЕЛЬНОЕ ДЛЯ ПРИДНЕСТРОВЬЯ”, *Новости Приднестровья*, 18 d’abril de 2019.

REPRESENTACIÓ OFICIAL DE LA REPÚBLICA D’OSSÈTIA DEL SUD A LA FEDERACIÓ RUSSA, *Documents que regulen les activitats de la*

Representació Oficial de la RSO, disponible: https://ryuo-pmr.org/ryuo-pmr_doc.html [consultada el 15 de gener de 2019].

REPRESENTACIÓ OFICIAL DE LA REPÚBLICA D'ACKHÀZIA A LA RMT, *Informació general*, disponible: <http://abkhazia-pmr.org/categ.php?rzd=pr&ctg=1#> [consultada el 15 de gener de 2019].

“Astăzi se împlinesc 25 de ani de la începutul războiului din Transnistria”, *Jurnal.md*, 2 de març de 2017.

“Întâlnirea Dodon-Krasnoselski - fără rezultate, dar cu un plus de imagine”, *Radio Europa Liberă*, 6 de setembre de 2018.

Grau, L., “Krasnoselski nu intenționează să modifice prioritățile de politică externă ale conducerii regiunii separatiste transnistrene”, *Radio Europa Liberă*, 13 de decembrie de 2016.

“Открыто Официальное представительство ПМР в городе Москва”, *Web Oficial de Kostantin Zatulin*, 23 de gener de 2019, disponible a: <https://zatulin.ru/otkryto-oficialnoe-predstavitelstvo-pmr-v-gorode-moskva/> [consultada 3 de març de 2019].

“Transnistria wants its consulate in Kyiv”, *112.International*, 29 de gener de 2019.

“Pridnestrovie representative office has been successfully operating in Abkhazia for 12 years”, *Novosti Pridnestrovya*, 18 de gener 2019.

“Oficial UE: Transnistria se află doar la o oră distanță de la granița cu UE”, *Timpul.md*, 10 de decembrie de 2013.

“ONU cere retragerea trupelor rusești din R.Moldova”, *Radio Europa Libera*, 25 de iunie de 2018.

“Putin a semnat decretul privind eliberarea pașapoartelor Federație Ruse locuitorilor din Donețk și Lugansk”, *Timpul.md*, 29 d'april de 2019.

Memorandum Kozak o Russian Draft Memorandum on the Basic Principles of the State Structure of a United State in Moldova, 2003.

“Rogozin, reacció després de la trobada amb Dodon amb Krasnoselskii”, *Timpul.md*, 5 de gener de 2017.

“Россия не ставит вопрос о военных гарантиях мирного урегулирования в Приднестровье”, *Newsru.com*, 6 de desembre de 2017.

Sentència del 1 d'agost de 1929 del tribunal arbitral mixt alemany-polac, assumpte de la Deutsche Continental Gas-Gesellschaft contra l'Estat polac.

“Special Basarabia. O unire imposibilă: România și Republica Moldova”, *Digi24*, 27 de març de 2013.

“Sondaj: 35% din cetățenii Republicii Moldova ar vota pentru unirea cu România”, *Adevarul.md*, 13 d'abril de 2018.

“Timofti: “Un consulat al Federației Ruse la Tiraspol nu va apărea cu acordul autorităților centrale moldovenești atât timp cât armata rusă se află pe teritoriul RM”, *ProTV.md*, 17 de noiembrie de 2012, disponibil a: <http://inprofunzime.protv.md/stiri/politic/timofti-un-consulat-al-rusie-la-tiraspol-nu-va-fi-deschis-atata-1.html> [consultada el 14 de gener de 2019].

“Tot mai multe exerciții militare în regiunea transnistreană”, *Radio Europa Libera*, 27 de març de 2018.

“Transnistria își va deschide reprezentanță la Moscova”, *TV8*, 13 de gener de 2019.

Tratat d'amistat, cooperació i asistență mútua între la Republica d'Abkhàzia i la Federație de Rússia, signada a Moscou el 17 de setembre de 2008.

“Transnistria se retrage de la negocierile cu Moldova”, *BBC ROMANIAN*, 8 de març de 2006.

“Ukraine won't open embassy of Transnistria”, *Ukrinform*, 13 de februar de 2019

“Ucraina îl acuză pe Putin că repetă scenariul din Transnistria”, *Important*, 29 d'abril de 2019.

II. Doctrina

BALAYEV, B. “The right to self-determination in the South Caucasus: Nagorno Karabakh in context”. *Lexington Books*, 2013.

BARBERIS, J., *Los sujetos del Derecho internacional actual*, 8ª ed., Madrid, 1989.

BÁRCENAS, L., LÓPEZ, J., *Los conflictos congelados de la antigua Unión Soviética*. Instituto de Estudios Internacionales y Europeos Francisco de Vitoria, 2011.

BENCIC, A., HODOR, T. I. , “Transdníestria. Ethnic conflict or geopolitical interests?”, a BRIE, M., *et al.* (eds.), [*Ethnicity, Confession and Intercultural Dialogue at the European Union Eastern Border*](#), Institute for Euroregional Studies, Debrecen/Oradea, 2011, p. 403-416. DE MIGUEL, M., “Georgia y sus territorios secesionistas: más allá del punto de no retorno”, a *Panorama geopolítico de los conflictos*, Instituto Español de Estudios Estratégicos, 2013, p. 101-126.

BOTAN, I., *Reglamentarea transnistriana – o solutie europeana*, ADEPT, 2009.

CALUGAREANU, V., “Rusia și-a scos blindatele pe străzi, în Transnistria, după Rezoluția ONU”, *FOCUS*, 24 de juny de 2018.

CHIRILA, V. “Analiză de Victor Chirilă: Este Transnistria Reintegrabilă?”, *Apel.md*, 21 de febrer de 2013.

DIEZ DE VELASCO, M., *Instituciones del Derecho Internacional Público*, 18ª ed., Tecnos, 2013.

FISCHER, S., *Not frozen! The unresolved conflicts over Transnistria, Abkhazia, South Ossetia and Nagorno-Karabakh in light of the crisis over Ukraine*, German Institute for International and Security Affairs, 2016.

GRAMADA, A., *Moldova si Ucraina – In cautarea unui compromis complex*, Friedrich Ebert, 2017.

KOSIENKOWSKI, M., *Continuity and change in Transnistria's foreign policy after the 2011 presidential elections*, The Catholic University of Lublin Publishing House, 2012.

LARSEN, J., *Russia's Double Dealing in Armenia and Azerbaijan*, International Policy Digest, 2016.

LEAHU, I., *Misiunea geostrategică a Transnistriei*, Laboratorul pentru analiza conflictului transnistrean, 4 de novembre de 2018.

LITTOY, A., "Between real and imitation democracy: elections in Transnistria", *Open Democracy*, 29 d'octubre de 2015.

MARCU, S. "Pax Russica: ambigüedad geopolítica de las tensiones y conflictos en el espacio de la antigua unión soviética", *Investigaciones Geográficas*, 55, 2011.

MELINTEI, M., *Cronologia Conflictului Transnistrean*, Armanis, 2018.

MORENO, A., "El conflicto de Nagorno-Karabaj y la crisis de abril", *Instituto Español de Estudios Estratégicos*, 59, 2016.

MKRTICHYAN, A. "El derecho de autodeterminación a la luz de los conflictos territoriales en Europa: El caso de Nagorno Karabaj". *AFDUDC*, 13, 2009, p. 431-435.

MUNTEANU, A; MUNTEANU, I., "Transnistria: A paradise for vested interests", *Journal for Labour and Social affairs in Eastern Europe*, 10(4), 2007, p. 51-66.

NANTOI, O., *Rolul Ucrainei în soluționarea conflictului transnistrean*, Institutul de Politici Publice, 2012.

O'REILLY, K; HIGGINS, N. "The use of force, wars of national liberation and the right to self-determination in the South Ossetian conflict", *International Criminal Law Review*, 9(3), 2009.

PAZ, A., "El caso Kosovo pone en evidencia las falencias del derecho internacional", *Revista Electrónica Cordobesa de Derecho*, 1, 2008.

PRIEGO, A. "Nagorno Karabag: ¿ Disputa Territorial o energética?". *UNISCI DISCUSSION PAPERS*, 2003.

RAMOS, J. A. P. “La estrategia rusa de poder entre los mares Negro y Caspio: el conflicto de Nagorno-Karabaj en el Cáucaso Sur”, *Revista General de Marina*, 2018, p. 227-237.

RIU, A. “Nagorno Karabaj: ¿al borde del abismo?” *Grupo de Estudios de Europa y Asia*, 4, 2017.

RUPESINGHE, K., TISHKOV, V., *Ethnicity and power in the contemporary world*, United Nations University Press, 1996, p. 407-421.

STRAUTIU, E., *Forțele militare în regiunea transnistreană. Evaluări cantitative și calitative*, Laboratorul pentru analiza conflictului transnistrean, 10 de februar de 2015.

SUSHKO, O., “EU initiatives for border management in its Eastern neighbourhood”, *The International Spectator*, 4, 2006.

TANGIASHVILI, N. “Las ambiciosas políticas rusas en Georgia: desde fomentar conflictos secesionistas hasta desencadenar la guerra”, *Elcano Newsletter*, 48, 2008.

TACU, O., “Conflictul transnistrean: trecut, prezent, viitor”, *Radio Chișinău*, 2 de març de 2017.

VRABIE, R., “Problema Transnistreană și Integrarea Europeană a Moldovei. Rolul UE”, *APE*, 3 de desembre de 2010.